Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 223 (14028) | 1975 оной сентябриин 23, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

...ҮН БҮХЭНЭЙ ...УБИТА

...мнай Центральна Комитет ээлжээтэ XXV съез... ...ндэлэлдэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ...тогтоол абахадаа, хэрэглэгдээгүй арга боломжо... табан жэлэй аша туhада зорюулхыень, хамтын ...рэ дүн туйлахын тула хүн бүхэн хубитаяа оруул... ...жалшадые уряалаа.

...шад түрэл партиингаа уряада бодото хэрэгээр, ...гаа амжалтаар харюусаха гэжэ шиидээд, шэнэ ...уялгануудые абана. Ажалай саг зүбөөр хэрэг... ...хэрэлгээ бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхэ, тиигэжэ ажа... ...бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэжэ республикымнай промыш... ...тиин хүдэлмэришэд хараалаа.

...лай бүтээсэ бухы аргаар дээшэлүүлhэнэй ашаар лэ ...родукци бүтээн гаргаха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээ... ...хэ гэжэ ажалша коллективүүд съездын хүндэлэл... ...hан шэнэ социалис ...доторoo заана. Хэрэг... ...гүй арга боломжонуу... ...садээр хэрэглэхэ гээ... ...лектив, хүдэлмэришэн ...й зорилго мүн.

...эй түсэбэй, социалис ...удай дүүргэлтэ хү... ...шэн бүхэнэй габша... ...лhaa дулдыдадаг. Тэ... ...урдахи зорилгоёо ам... ...тайгаар бэелүүлхэ бү... ...ухы завод, фабрикын туйлаhан үрэ дүнгүүд hайн ...ха юм. Тиимэhээ хамтын хэрэгэй амжалтада хүн бү... ...оруулха хубитые дээшэлүүлхэ гээшэ шухала зүйл

...мышленна түрүү коллективүүд социалис уялга, ...ын түсэбүүдые баталан абахадаа, нэн түрүүн хү... ...шэдэй хубиин социалис уялга, уттамжын түсэ... ...үндэhэ hуури болгодог, тэдэндэ түшэглэдэг байна. ...дэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заво... ...ын хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ хабаадал... Эндэхи хүн бүхэн социалис уялга абахадаа, ажа... ...үтээсэ хэды зэргээр дээшэлүүлхые, бүтээн гарга... ...родукциингаа ямар хубиие hайн, эрхим шанартай ...сгнолтэтэйгээр тушаахые тодорхойлдог, энэ зорил... ...дүүргэхын тула ямар хэмжээ бэелүүлхэ байhaпаа ха... ...юм. Хүдэлмэришэдэй эдэ социалис уялгануудай ...hуури дээрэ бүхэли коллективэй хамтын социалис ...уттамжын түсэб зохёогдоно, баталан абтана.

...лмэришэд өөhэдынгөө социалис уялга дүүргэхэ ...тайгаар оролдоно. Заводой 500 шахуу түрүүшүүл ...жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь холо урид дүүргээ. ...р арга боломжоёо хэрэглэхые оролдоhон, мэргэжэл ...ээ дээшэлүүлhэн, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ ...анхаржа, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлhэн байна. ...мэришэн, алба хаагша бүхэнэй өөрынгөө ажал, уялга ...дүүргэhэнэй ашаар коллектив продукци худал... ...ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар табан жэлэй ...р хараалагдаhан даабаряа болзорhоонь урид дүүр... ...юм.

...одой олонхи хүдэлмэришэд съездын хүндэлэлэй ...вахтада жагсаад, шэнэ уялга абаа. Эдэ уялгануд... ...түшэглэн, коллектив табан жэлэй түсэбhөө гадуур ...лион 500 мянган түхэригэй продукци худалдаха, ...бүтээсэ горитой ехээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалаа.

...ор бүтээлгын заводой дирекци, партиина, профсою... ...организацинууд хүдэлмэришэдэй гаргаhан эдэбхи үүс... ...жэн дэлгэрүүлхэ гэжэ анхардаг, энэ эдэбхи үүсхэ... ...раадаа абажа, эмхидхэлэй ба ниитэ-ойлгуулгамжын ...эри ябуулдаг юм. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй гарга... ...үүсхэл саг соогоо обёоргодоно, дэмжэгдэнэ. Ле... ...орденто токарь В .Ф. Шумилов партиин ЦК-гай ...до харюу болгон, найман hарын туршада үйлэдбэ... ...гэ жэлэй түсэб дүүргэхэ уялга абаhан юм. ...тком, завком түрүү хүдэлмэришэнэй үүсхэлые дэм... ...эрэнэй жэшээгээр съездын хүндэлэлэй тодорхой ...абахыень бусад хүдэлмэришэдтэ дурадхаhан байгаа. ...заводой олонхи хүдэлмэришэд съездын хүндэлэ... ...лэй вахтада жагсаа. Вахтануудай үедэ ехэ бүтээсэ ...гэжэ хүдэлмэришэн бүхэн оролдожо эхилээ. Ган... ...шанартай продукци тушаадаг болохо гэhэн ...Бусовиковой даадаг комсомол-залуушуулай брига... ...hан үүсхэлые партком, завком мүн лэ hайшаан ...н байна.

...хүдэлмэришэдэй, бригадануудай жэшээгээр ху... ...социалис уялга үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүры... ...эр замай Улаан-Үдэ станциин, локомотивна де... ...коллективүүдэй дунда үргэнөөр дэлгэрээ. Хүдэлмэ... ...шанар улам hайжаруулха тэмсэл съездын хүндэ... ...эй социалис мүрысөөнэй нэгэ гол шэглэл болонхой. ...мэришэдэй эдэбхи үүсхэл хүгжөөн дэлгэрүүлhэнэй, ...бүхэнэй хамтын хэрэгтэ оруулха хубита ...болохо гэжэ оролдоhоной ашаар эдэ коллективүүд ...туйлана. КПСС-эй хорин табан съезднүүдэй хүн... ...габшагай ажалай 25 вахта үнгэргэхэ гэhэн ...Үдэ станциин коллективэй үүсхэлээр бусад олон ...ивүүд вахтануудта жагсаа. Локомотивна депогой ...арадай ажахын ашаа шэрэхэ табан жэлэй ту... ...үүргэhэн тухайгаа элидхээ.

...дын хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй дэлисэ ..., эршэнь шангадажа байна. Хүдэлмэришэдэй ...үүсхэл дээшэлнэ. Промышленностиин, транспор... ...барилгын организацинуудай коллективүүд съездын ...үдэр болотор бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлоо. ...лективүүдэй, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй эдэбхи үүс... ...жөөн дэлгэрүүлхэ, гүрэнэй түсэб, социалис уялга... ...заатагүй дүүргэхыень хангаха гээшэ предприяти, ...зацинуудай партийна, профсоюзна эмхинүүдэй уял... ...оно.

...тиин XXV съездын хүндэлэлдэ абаhан социалис ...нуудаа заатагүй бэелүүлхэ, табан жэлые амжалта... ...р түгэсхэхэ хэрэгтэ бухы хүсэ шадалаа, арга болом... ...оо зорюулха гээшэ коллектив бүхэнэй, хүдэлмэри... ...бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

XXV КПСС-эй съездые уттуулан

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Бэшүүрэй аймагай Хёлгын леспромхозой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон хүдэлмэришэд ехэ амжалта туйлаба. Тус предприятиин коллектив юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэжэ, мүнөө түсэбhөө гадуур продукци үйлэдбэрилжэ байна. Энэ горитой амжалтаяа КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ Хёлгын модошод зорюулна.

Байгша оной найман hарын түсэб баhал амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ гэжэ тус предприятиhаа мэдээсэнэ. Продукци гүрэндэ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Түсэбэй ёhoop 879 мянган кубометр модо гүрэндэ тушааха даабаритай hаа, 929 мянган кубометртэ хүргэжэ шадаба.

Энэ амжалта ажалай эмхидхэлдэ горитой анхарал хандуулhанай ашаар туйлагдаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гадна социалис мүрысөөнэй эмхидхэл баhал hайн байгаа. Тиимэhээ энэ хэрэг табан жэлэй түсэбые сүм дүүргэлгэдэ горитойгоор нүлөөлhэн байна.

Тус леспромхозой жолоошодой габшагай ажалые тэмдэглэнгүи гарахын аргагүй гэжэ hанагдана. Байгша оной найман hара соо 949 мянган кубометр модо шэрэжэ гаргаха даабаритай аад, предприятиин жолоошод 971 мянган кубометр шэрээ. Энэ ушар түсэб болон социалис уялгануудай амжалтатайгаар дүүргэгдэhэндэ ехэ нүлөө үзүүлээ бшуу.

Жолоошод З. В. Афанасьев, К. Т. Утенков, Н. А. Нестеров, В. Е. Афанасьев болон бусад халаанайнгаа даабариие ходо үлүүлэн дүүргэжэ, нүхэдэйнгөө дунда шалгарна. Мүнөө түсэбhөө гадуур тушаагдажа байhан модон улам ехээр шэрэгдэжэ эхилбэ.

В. БОРИСОВ.

Улаан-Үдын аймагай ажалшад таряа хуряалгынгаа хүдэлмэринүүдые, тэрэ тоодо намарай паар хахалалгые, поли дээрэhээ hолоомо суглуулгые жэгдэ ябуулжа байнхай. Тоог дээгүүрхи хүдэлмэри эршэмтэй хэгдэнэ. «Маяк» колхозой арадай хинагшад эрхим hайн хүрэнгын ороohо хааха хэрэгые хиналтадаа абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Маяк» колхозой гэшүүд-пенсионер Василий Семёнович Попов, складые даагша коммунист Афанасий Фёдорович Родионов гэгшэд сэбэрлэгдэhэн ороohо хаража байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ЭРХИМ ДҮНГҮҮД

Хяагтын аймагуудай колхоз болон совхозуудай hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Табан жэлэй түгэсхэхы оной түрүүшын 8 hара соо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1941 килограмм hү hааhан «Родина» колхозой Ивановска фермын (даагшань М. Д. Куранов) коллектив аймаг доторoo эрхимлэжэ ябана. Тус фермын hаалишад үнгэрэгшэ август hарада үнеэн бүхэнhөө 209 килограмм hү абаhан байна. Тиихэдэ Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой В. М. Назимовай, П. Д. Максимовай хүтэлбэрилдэг hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд социалис мүрысөөнэй дүнгөөр хоёрдохи гурбадахи hууринуудта гараа.

Аймагай ажахынуудай hаалишад үнгэрhэн 8 hарын туршада эршэтэй hайнаар хүдэлжэ байна гээд тэмдэглэмээр. Тэдэнэй дундаhаа Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой дүй дүршэл ехэтэй hаалишад Н. И. Дубинина, Т. П. Бурдуковская гэгшэд онсо шалгаржа, январь-август hарануудта үнеэн бүриhөө 2577—2629 килограмм hү hааhан байна.

Тиихэдэ Алтайн совхозой үнинэй hаалишан М. Д. Найданова үнгэрэгшэ 8 hарын туршада үнеэн бүриhөө, 2300 килограмм hү абажа, аймагай hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ гурбадахи hууриде гараа. Энэ оной түрүүшын найма hара соо аймагай 10 hаалишан үнеэн бүхэнhөө 2000 килограммhaa дээшэ hү абаа.

Ц. БАБУШЕЕВ, аймагай газетын редактор.

ҺОГООБОРИШЬЕ ҮБҺЭ ҮЛӨӨХЭГҮЙ

Хоринн аймагай Хүрбын совхозой директор Г. Ш. ДАМБАЕВ хөөрэнэ:

— Адууhа мал олоор үсхэбэрилдэг манай ажахыда үбhэ тэжээл элбэгээр хуряажа абаха гээшэ жэлhээ жэлдэ шухалын шухала асуудал гэжэ тоологдодог, саашадаашье тоологдохо байна.

Энэшье гайхалтай бэшэ. Совхоздомнай мүнөө ерэхэ үбэлжэлгын үедэ аяар 6,2 мянга гаран үхэр, 14,2 мянган хонин, 420 адуу морин гол түлэб үбhэ тэжээл эдижэл ондо орохо болоно. Гадна имагтал үбэлэй, хабарай hарануудта хэдэн зуун тугал, оло мянган хурьга абажа түлжүүлхэ байнабди. Тиихэдэ бүри сентябриин тэнгэhээ хойшо эхилээд, март hара болотор 800 гаран үхэр шахан таргалуулха зорилго табигдана. Иигээд ерэхэдээ, эды олон адууhа малые тобир тарганаар ондо оруулха, түл hайнаар абаха, эрхим шанартай мяха, hү гүрэндөө элбэгээр худалдахын тула манда хэды ехэ үбhэ тэжээлэй хэрэгтэй байhaниинь хэндэшье ойлгосотой.

Эгээл тиимэhээ намарай эдэ үдэрнүүдтэ ехэнхи хүсэеэ, гол анхаралаа ороohо тарянай ургаса хуряалгада хандуулжа байбашье hаа, мүн үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ тушаа баhал анхаралаа багахашье hуладханагүйбди. Хээрэ сабшахаар аргатай гектаршье газарай ногоон сабшагдангүй үлэхэ ёhогүй, тэбэришье үбhэн хуряагдангүй орхигдохо зэргэгүй гэhэн эрилтэ үбhэшэдэй урда үдэр бүри табинабди.

Совхоздомнай үбhэ хуряалга июлиин тэн багаар эхилээ hэн. Түрүүшын үдэрhөө энэ шухала кампанида бухы хүсэеэ элсүүлэн табяабди. Түлэг дундаа үдэр бүри 230—250 хүн, 40 гаран трактор болон олон тоото элдэб техникэ сабшалан дээрэ хүдэлөө. Механизаторнууд болон тарян ажалай бригаданудай бухы хүдэлмэришэдhөө гадна, мүн баhа малшад, совхозой гүбэй конторын, отделенинүүдэй бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, hургуулиин үхибүүд, пенсионернүүд хүрэтэрөө ниитын адууhа малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаа гээшэ.

Эндэ ажахын партийна болон комсомолой организацинуудай хүн зоной дунда эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулhанай аша үрэ элитээр харагдаа.

Сагай уларилай зариманда бэрхэтэй байдал ушаруулжа, үе-үе болоод лэ хура бороогой орожо байгаашье hаань, үбhэшэднай наратай үдэр бүхэниие дүүрэнээр хэрэглэхые оролдоо. Оло дахин субботник, воскресннгүүдые эмхидхээбди. Тингэжэ оньhон техникэ хэрэглэхэдэ бэрхэтэй, уhа намагтай, болдогтой, мүн бургааhа шугытай газарай ногоон hайса гараар сабшагдаа. Энэмнай абтаhан үбhэндэ ехэхэн нэмэри болоо.

Эдэ бүгэдын ашаар мүнөө сентябриин 16-най мэдээгээр совхоздо хамта 36 мянга шахуу центнер үбhэн hүрилэгдэжэ абтаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиhөө hураггүй ехэ бүдүүн тэжээл бэлэдхэгдээ. Энээнhээ гадна, 6500 тонно сабшалангай ногооe сенаж болгожо дараабди. Үбhэ ёhoop абхуулхагүй хура бороотой үедэ сабшагдаhан ногооe бага хатаагаад, нүхэндэ хэжэ дарахадамнай ехэ таарамжатай байгаа.

Үбhэ хуряалгын үедэ манай суута луговодууд Михаил Иванович Шевченко, Доржо Базарович Ракшаев гэгшэд өөhэдөө звенонуудые хүтэлбэрилжэ, ехэшье, hайншье шанартай үбhэ абажа шадаа. Гансашье мүнөө бэшэ, жэл бүри эдэнэр иигэжэ ажалладаг юм. Жэшээнь, нёдондо М. И. Шевченкын звено 9 мянган центнер үбhэ абаhан hаа, мүнөө жэлдэ тэдэнэр өөhэдынгөө сабшалан дээрэhээ 6 мянга шахуу центнер үбhэ хуряажа hүрилөөд, үшөө 4 мянган центнер сенаж дараа. Эдэ үдэрнүүдтэ hүүлшынгээ хэдэн арбаад гектарай үбhэ суглуулжа байна.

Тус звено сабшалангайнгаа ургаса дээшэлүүлхын тула жэл бүри ехэ хүдэлмэри хэнэ. Жэшээнь, гансахан энэ жэлдэ 2 мянган тонно шэбхэ оруулаа. бухы газарайнгаа хахадhaa ехэдэнь минеральна үтэгжүүлгэ тараагаа, диск, борной гэхэ мэтые шэрэжэ, хүрьhыень hайжаруулаа, бухы газараа 2—3 дахин уhалаа. Тэрэнэй ашаар лэ даажа абаhан 365 гектар газарай га бүхэнhөө 26 үлүүтэй центнер үбhэ хуряаба.

Тэрэшэлэн үнинэй луговод Д. Б. Ракшаевай звено баhал hайн ургаса абанхай.

Үбhэ хуряалга дээрэ А. С. Иванов, Н. С. Цыбиков, А .В. Литвиненко гэгшэдэй звенонууд эршэмтэй шангаар хүдэлжэ гараа. Байгша ондо ходо бороотой байhан дээрэhээ сабшагдаад гү, али баалдаа хэбтээд ехээр норohон үбhые гутахагүйнь тула hүрилхэдөө тэжээлэй дабhа сүршөөбди. Мүн ногооe шадаал hаа, доогуур лэ сабшаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаа.

Эндэ сабшалан hайжаруулха тусхай оньhожоруулагдаhан лугомелиоративна бригадынхидые (бригадирынь А. В. Литвиненко) онсо тэмдэглэхээр. Бургааhа, болдог сэбэрлэхэ, газарай хүрьhэ элдүүрилжэ, үндэhөөрнь hайжаруулха тусхай оньhон техникэтэй, 6 хүндэ трактортай энэ бригада жэл бүри горитой сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлдэг. Жэшээнь, гурбан жэлэй саада тээ Аалан гэжэ хүндыдэ 430 гектар газар шэнээр ашаглажа, тэндээ түрүүшээр зелёнко ургуулаад, hүүлдэнь олон жэлэй ногоо тарла юм. Түрүүшын жэлдэ тэндэhээ гектарай 16 центнер үбhэн абтаа. Харин байгша ондо гектарай 25 центнер ургаса гараба. Урдань тэрэ газарhaa гектарай 6—7 центнерhээ дээшэ үбhэн гарадаггүй бэлэй. Мүнөө жэлдэ бага ургасатай добо газарай хүрьhэ баhал hайжаруулжа, тэндэнь олон жэлэй ногооной үрэhэ тарихань. Иигэжэ олон жэлнүүдтэ үшөө 800 шахуу га сабшалан hайжаруулхабди.

Сабшалан hайжаруулhанай ашаар совхоз үбhэ ногооной ургасые жэл бүри дээшэлүүлнэ. Хэрбээ 1972 ондо сабшалангай га бүхэнhөө 9,5 центнер үбhэ абаhан hаа, 1973 ондо гектарай — 10,9 центнер, нёдондо — 12 центнер, харин энэ жэлдэ 13,5 центнер үбhэн абтаа.

Совхозой ажалшад хамтынгаа адууhа малые үбhэ тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангажа, ерэхэ үбэлжэлгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр уттаад, КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсон, 1976 ондо эдеэ хоолой зүйлнүүдые улам ехээр үйлэдбэрилхэ, гүрэндөө элбэгээр худалдаха зорилготой.

М. НАМЖИЛОВ бэшэжэ абаба.

...ОЮЗ"—„АПОЛЛОН": ...АЗАР ДЭЭРЭ

...оной июль hарада ...ба «Аполлон» гэжэ ...нуудай хамта ниидэhэн ...дaa замбуулинда туй... ...н хүн түрэлтэнэй гай... ...илалта мүн болоно. ...ондоо оронуудта зо... ...hон инженернэ эрдэм ...дэй бэелүүлэгдэхэ бо... ...боломжонуудые ха... ..., улас түрын оршон... ...дьдалые hулаpуулhа... ...аар совет-американ ...ухаг туршалга бэе... ...хэ аргатай болобо.

...хажуудахи дэлхэй... ...оорондын түрүүшын ...гар гараа барилса... ...удаа хоёр hарын үн... ...хойно эдэнэр дахин ...ба. «Союз» — «Аполло... ...программын ниидэлгын ...түсэбэй ёhoop Аме... ...астронавтнууд Томас ..., Вэнс Бранд ба ...Слейтон гэгшэд сен... ...20-до Москва ниидэ... ...ба. «Союз-19» гэжэ ...экипажай гэшүүд ...Леонов, В. Н. Кубасов ...Шереметьевскэ аэ... ...угтаа. СССР-эй ...удай академиин тү... ..., совет космонавт... ...бaлдэлгын хүтэлбэри... ..., хамтын ниидэлгын ...зохёолгодо хабаада... ...хэмтэд, конструктор... ...СССР-тэ байдаг США-гай посольствын хүдэлмэрилэгшэд эдэниие угтахаяа ерэлсээ.

«Аполлон» гэжэ онгосын экипажтай хамта США-гай гүрэнэй департаментын, США-гай замбуулинай дайдые шэнжэлхэ ба астронавтикын национальна управлениин түлөөлэгшэд, астронавтнуудай hамгад ба хүүгэд Москва ерэлсээ.

СССР-эй Наукануудай академиин «Интеркосмос» гэжэ Соведэй түрүүлэгшэ академик Б. Н. Петров Москва ерэhэнтэйнь дашарамдуулан айлшадые амаршалба. Замбуулинай дайдые амгалан ёhoop шэнжэлжэ, ашаглаха хэрэгтэ арадуудай хани харилсаанда шухала удха шанартай үйлэ хэрэг болоhон түүхэтэ ниидэлгые амжалтатайгаар түгэсхэhэнтэйнь дашарамдуулан американ астронавтнуудые амаршалhан байна.

Айлшад гурбан үдэрөө Москвада үнгэргэхэ. Удаань орон соогуур — Ленинград, Киев, Волгоград, Новосибирск, Сочи болон Тбилиси ошожо хараха, предприятинуудай, научна институдуудай коллективүүдтэй уулзаха юм.

(ТАСС).

ШЭНЭ ҺОНИН — ТАСС

А. А. Громыко Г. Киссинджертэй уулзаба

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Эндэ ерээд байhан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүй байдал хангаха талаар президентын туhалагша Г. Киссинджертэй үсэгэлдэр уулзажа, хөөрэлдэhэн байна.

Стратегическэ зэбсэгжэлгые хизаарлаха тухай СССР США хоёрой хоорондо удаан болзорой шэнэ договор бэлдэхэ хэрэгтэй холбоотой асуудалнуудаар эдэнэр хөөрэлдэhэн байна.

А. А. Громыкын хүндэлэлдэ тэрэл үдэртөө Г. Киссинджер обед үгэhэн байна. Энээнэй үедэ хөөрэлдөонүүдээ үргэлжэлүүлээ. Бусад асуудалнуудтай хамта дүтын зүүн зүгтэхи байдал тухай хэлсэбэ.

УКРАИНЫН ССР-эй ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ТАБАН ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭБЭ

Украинын ССР-эй ажалшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, экономическа политикын асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ соо хэлэгдэhэн асуудалнууд болон тобшололнуудые хүтэлбэри болгон, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, промышленна үйлэдбэриин ниитэ хэмжээнэй ургалтаар табан жэлэйнгээ даалгабариие болзорhоонь урид, байгша оной сентябрьда дүүргээ.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй ёhoop 1971—1975 онуудта промышленна продукци гаргалга 38—41 процентээр ургаха байгаа hаа, 42 процентээр ургаха байна. Энэ ургалтын табанай дүрбэн хуби шахууень ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар туйлагдаха байна.

Шухала шухала зүйлнүүдые бүтээн гаргаха талаар табан жэлэй эсэстэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаhан хэмжээн туйлагдаа. Директивэнүүдэй даалгабаринуудhaa гадуур 1975 ондо 3 миллион гаран тонно шулуу нүүрhэн, хара металлнуудай 800 мянган тонно бэлэн прокат, 1,9 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ, 400 мянган тонно цемент болон бусад продукцинууд Директивэнүүдэй даалгабаринуудhaa гадуур бүтээн гаргагдаха юм.

Киев городой, Днепропетровск, Донецкэ, Запорожско, Львовско, Харьковска болон республикын бэшэ бэшэ областьнуудай промышленна предприятинуудай ажалшад табан жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ хубита нэмэрээ оруулhан байна.

Хоёр мянган предприятинуудай болон үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй коллективүүд табан жэлэй даалгабаринуудые болзорhоонь урид дүүргээ. 700 мянга гаран хүдэлмэришэд хубиингаа табан жэлэй түсэбүүдые дүүргээд, удаадахи табан жэлэй тоогоор ажаллажа байна.

Республика дотор техническэ дэбжэлтэ хангадаг hалбаринууд бусадhaa хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байнхай. Машина бүтээлгын болон металл үйлэдбэрилгын продукци 1,8 дахин, химическэ болон нефтехимическэ промышленностиин продукци 1,7 дахин ургаха юм. Электроэнергетикэ, хара металлурги, түлишын, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин hалбаринууд улам саашадаа хүгжөөгдэhэн юм.

Табан жэлэй хугасаа соо промышленна 300-гаад шэнэ предприяти ашаглалгада оруулагдаха юм. Запорожско ба Углегорско ГРЭС-үүд, Ленинэй нэрэмжэтэ Криворожско металлургическа заводто дэлхэй дээрэ эгээн томо юhэдэхи номерой доменно пеэшэн ашаглалгада оруулагдаа, мүн Азовсталь заводто «3.600» гэдэг зузаан түмэртэй түгэс хүсэтэй стан, Криворожско заводто 3-дахи номерой блюминг, Донецкэ заводто бэлэдхэлэй стан, Харцызска заводто трубоэлектро-гагнууриин цех, шулуу нүүрhэнэй шахтанууд болон шанаржуулгын фабриканууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа, шинэнүүд болон резинэ асбестын зүйлнүүдые гаргадаг Белоцерковско комбинат, Донецкэ болон Тернопольско пумаажан бүдэй комбинадууд, Дружковско шаазанай, Ракитянска саахарай заводууд, мяханай шэнэ комбинадууд, hүнэй заводууд баригдажа ашаглалгада оруулагданхай.

Үйлэдбэринүүдые техникээр зэбсэгжүүлхэ талаар, шэнэ түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, оньhожоруулга ба автомат арга нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаhан байна. Табан жэлэй хугасаа соо оньhожоруулагдамал поточно болон автомат шахуу 8 мянган линн ашаглалгада оруулагданхай, 100 предприяти, 6 мянган цех, участогууд болон үйлэдбэри бухы дээрээ оньhожо руулагдаа, автомат аргаар зэбсэгжүүлэгдээ. 80 мянга гаран технологическа түхеэрэлгэ шэнэлэгдэhэн байна. Республикын предприятинуудта 5 мянган зүйлэй шэнэ продукци бэлдэгдэжэ, бүтээн гаргагдадаг болоо. Тэдэнэй дунда 500 мегаватт хүсэтэй конденсационно ууралай турбинанууд, 300 тонныи багтаамжатай конверторнууд, абарга томо ашаа шэрэхэ шадалтай рудовозууд ба океанудай рефрижераторнууд, олон ондоо юумэ хэдэг программна управленитэй станогууд, улам нарижуулагдаhан хүдөө ажахын машинанууд, арадай хэрэглэлэй эрхим шанартай эд бараанууд эдэнэй дунда бии. Промышленна 6 мянга гаран зүйлэй хэрэгсэлнүүдтэ шанарай тэмдэг олгогдонхой.

Арьбалха алмаха хэрэг hайжаруулхын тулада, материально-техническэ нөөсэнүүдые улам hайнаар хэрэглэхын тулада нилээдгүй ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Табан жэлэй туршада материалнуудые хэрэглэхэ ябадал арьбалhанай ашаар 600 миллион шахуу түхэригэй алмалта хэгдэхэ байна.

Үйлэдбэриие томодхохо ба ударидалгын албаниие улам нарижуулха талаар хэмжээ ябуулганууд удаа дараалан бэелүүлэгдэжэ байнхай. Республикын промышленностьда 430 үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд байгуулагданхай.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, Украинын ССР-эй ажалшад промышленна продукци нэмэжэ гаргаха талаар, үйлэдбэриин арга нөөсэнүүдые бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ талаар дээшэлүүлэгдэhэн шэнэ уялгануудые абажа, коммунис партиин XXV съездые ажалай шэнэ шэнэ туйлалтануудаар угтаха гэжэ шиидэнхэй.

СССР-эй ЦСУ.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

△ Азиин болон Африкын арадуудтай hаналаа нэгэдэлгын организацинуудай Соведэй XII сессиин хүдэлмэритэй дашарамдуулан, Москвада ерээд байhан араб хэдэ хэдэн оронуудай түлөөлэгшэнэртэй СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай уулзаhан тухайда хилын саанахи хэблэлнүүд бэшэнэ.

△ Сагаан байшан соо болоhон Дж. Форд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хоёрой уулзалга ехэ hонирхол үүсхэhэн байна. Стратегическэ зэбсэгжэлгэ хизаарлаха тухай асуудалнууд энэ хөөрэлдөөнүүдэй гол hуури эзэлhэн байна гээд «Нью-Йорк таймс» тэмдэглэнэ

△ ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сессиин хүдэлмэритэй холбоотой материалнууд гадаадын газетэнүүдэй хуудаhануудта ехэ hуури эзэлнэ.

«Ядерна зэбсэг туршалгые бүгэдэ ниитэрээ, хүсэдөөр хорихо тухай договор баталха тухай» Советскэ Союзай сессиин үзэмжэдэ табиhан документ бүгэдэнэй зүгhөө үндэр дээдэ сэгнэлтэ абаhан байна. «Генеральна Ассамблейн иимэ договорые hайшаагааhаань, буу зэбсэг гаргаха ябадал хизаарлаха талада эгээл ехэ хубита нэмэри оруулагдаха, түгшүүрилтэ байдалые hулаpуулха ябадалые улам саашаданьь хүгжөөхэ ба гүнзэгырүүлхэ замда тодорхой алхамууд боложо үгэхэ hэн» гээд «Нойе цайт» (ГДР) газетэ бэшэнэ.

УЯЛГАНУУДАА СҮМ ДҮҮРГЭХЭБДИ

Инсэнгын совхозой хүдэлмэришэд партиин ээлжээтэ XXV съездые нэрэ солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые ажалай дэбжэлтын оршон байдалда угтаба. Манай малшад, тариан ажалшад юһэдэхи табан жэлэйнгээ хараа түсэбүүдые сүм дүүргэхын түлөө түгэсхэхы энэ жэлдэ онсо габшагайгаар хүдэлжэ байна.

Юрэнхы дээрэнь абажа үзэхэдэ, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар үнгэрһэн дүрбэн жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэнхэйбди. 1975 ондо хараалһан зорилгонуудайшье амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Жэлэй түрүүшын хахадта гүрэндөө 2.940 центнер һү, 1.370 центнер мяха худалдаха түсэбүүдээ тус-тустань 101—103 процент дүүргээ һэмди. Яруунын совхозой малшадай үүсхэлээр манай һаалишад болон мал адуулагшад зунай һарануудта һү ехээр һаахын, малайнгаа шэгнүүр түргөөр нэмээхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлэн, һайн амжалта туйлаба. 1-дэхи отделениин һаалишад Ц. Лубсанова, Ц. Жамсуева гэгшэд зунай 3 һарада үнеэн бүриһөө 949—917 кг., 2-дохи отделениин Д-Ж. Дашиева, Т. Цыдыпова гэгшэд 823—800 кг. һү һаажа, түрүү зэргэдэ ябана. Совхозоймнай олонхи һаалишад зунай дүрбэн һарада үнеэн бүриһөө 1.000 килограмм һү һааха уялгаяа дүүргэхэнь. Холын бэлшээридэ һубай мал харууһалжа байһан үхэршэд бараг һайн амжалта туйлажа байнхай. Жэшээнь, 210 хашараг, бяруунуудые харууһалһан Х. Дашиева 90 үдэрэй хугасаада үхэр бүриингөө шэгнүүрые 90 килограммаар нэмээгээ. Тэрэшэлэн мал адуулагшад Б. Данзанова, Д. Хамаева, П-Л. Бочиктуева гэгшэд энэ хугасаада хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 87—84 кг нэмээһэн байха.

Мүн совхозой хонишод түл олоор абаха, нооһо элбэгээр хайшалха, хонидоо гарза хоролтогүйгөөр харууһалха талаар нилээд һайн дүнгүүдые туйлана. Түрүү хонишод Б-Ц. Ц. Дамбаев, С. Б. Бальжинимаев гэгшэд энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100—101 хурьга абажа түлжүүлээ. Түлгэ хонидоо отарые даагша О. Д. Сультимов һүрэгөө гансашье толгой гарза хоролтодо оруулангүйгөөр үбэлжүүлжэ, хонин бүриһөө 3,6 килограмм нооһо хайшалһанайнгаа түлөө «Аймагай 1975 оной чемпион» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Ахалагша хонишон П. Дашиева даажа абаһан түлгэнүүдээ 100 процент түлжүүлээ, 3,5 кг. нооһо хайшалаа. Мүнөө үедэ хонишодной бүхы һүрэгүүдөө тобир тарганаар үбэлжэлгэдэ оруулхын түлөө намарай дулаан сагта бэлшээринь һайнаар эмхидхэхэ гэжэ оролдоно.

Ерэхэ үбэлжэлгэ нёдондонойхиһоо ехэ бэрхэшээлтэй байханъ. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ үбһэ болон һолоомон бага. Ниитынгээ малда шадаал һаа, элбэг тэжээл бэлэдхэхын тулада бүхы арга хэмжээнүүдые абажа байнабди. 4.800 үхэр, 15.500 хонин, 430 адуу морин үбэлжүүлэгдэхэ болоно. Сентябриин 10 болотор 11 мянган центнер үбһэн бэлэдхэгдэв. 15 мянган центнер зелёнко хуряагдахаар багсаагдана. 3.500 тонно силос даралгдаа. 5 мянган гектарһаа ороохото ургамалнууд хуряагдаха. Мүнөө таряа хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Комбайнернуудай, шофёрнуудай дутууһаа бүхы техникээ дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха аргагүйдэнэбди. ЛВРЗ-һээ 30 хүдэлмэришэн, хүдөө ажахын институдһаа 40 студент ерэжэ, нилээд туһаламжа үзүүлжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ оньһожоруулагдамал 4 звено үбһэ сабшалгаяа дүүргэжэ, зелёнко, һолоомо хуряалгада оробо.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ, таряа хуряалгада гол хүсэнүүдээ шэглүүлхэ зуураа малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ тушаа баһал ехэ анхаралаа табинабди. Һаалиин мал харууһалагшад гурбадахи кварталайнгаа түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Эдэнэр 23.394 центнер һү худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргээд, жэлэй дүүрэтэр 3.000 центнер һү даабариһаа гадуур тушааха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаба. Тиигэжэ мүнөө 321 центнер һүн табан жэлэй түсэбһөө гадуур тушаагдаад байна.

Гадна 4.400 центнер мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжотойбди. 3-дахи кварталай түсэбөөр 1,300 толгой хонидые тушаагаабди. Гадна һаяар 180 үхэр Шэтын мяханай комбинатда тушаахамнай. Үшөө 550 үхэр гүрэндэ худалдагдахаар бэлшээн таргалуулагдажа байна. Залуу малаа түргөөр томо болгожо, һайнаар таргалуулаад, хүндэ шэгнүүртэйгээр худалдадаг болохо зорилго табинхайбди.

Тиин 1971 он болотор гүрэндэ худалдагдаһан үхэр бүриин шэгнүүр 290 килограммһаа дээшэ гарадаггүй байһан һаа, удаадахи жэлнүүдтэ тэрэ 320 килограммда хүргэгдөө. Энэмнай манай совхозой эрхэ байдалда туйлагдаһан бараг һайн дүн гэхээршье һаа, саашадаа гүрэндөө бүри ехэ шэгнүүртэй тарган мал тушаадаг болохо зорилготойбди.

Һү, мяха худалдаха түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэхэһээ гадна, нооһо үйлэдбэрилхэ табан жэлэйнгээ түсэбые 101 процент дүүргэхэмнай. Иигээд байхадаа манай совхозой хүдэлмэришэд хүдөө ажахын гол шухала продуктнуудые элбэгээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндөө худалдаха түсэб, уялгануудаа сүм дүүргэхэнь гэшэ. Зүгөөр энээгээр һанаагаа амарха ёһогүйбди. Арбадахи табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлдэ туйлаха амжалтынгаа һуурийе мүнөөнһөө табиха хэрэгтэй ха юм. Тиимэһээл хойто жэлэй ургасын үндэһэ һуури табиха, малай үбэлжэлгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаха гээшэ манай таряашад болон малшадай шухалын шухала хэрэг болонхой.

Түрэл партиингаа ээлжээтэ XXV съездые угтуулан, совхозой ажалшад урдаа табиһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхэхэ байһаниинь дамжаггүй.

В. ЧИМИТОВ,
Яруунын аймагай Инсэнгын совхозой директор.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН угтамжада

ТАРЯАШАДТА ЗОРЮУЛАГДАА

Манай аймагай ажахынуудай тарианай полинууд үргэн ехэшье, таруушье юм. Хабарай тарилгын гү, али ургаса хуряалгын үедэ механизаторнууд, бусад хүдэлмэрилэгшэд полевой стануудта гарадаг. Тиимэһээ һайнаар түхеэрэгдэһэн полевой стануудые бариха гэжэ ажахынуудай оролдодогынь ойлгосотой.

Охин-Булагай совхоздо «Яблочное» гэжэ полевой стан үнгэрэгшэ хабар бариггдажа, ашаглалгада үгтөө һэн. Тарла хуряалгын үедэ эндэхи механизаторнууд эндэ байрланхай. Полевой станиинь һайнаар түхеэрэгдэнхэй, столово, 20 хүнэй багтаамжатай хоноолгын таһаг бии. Эндэнь ариг сэбэр, оронуудынь сэбэрээр заһагданхай. Мүн улаан булан түхеэрэгдэнги. Телевизор, радио, шатар, даам, багахан библиотекэ эндэ бии. Механизаторнуудай социалис мүрысөөн эндэ харуулагдана. Комбайнай агрегадуудай мүрысөөнэй дүн үдэр бүри гаргагдажа, эли газарта хадаатай байдаг. Мүрысөөндэ илагшадта зорюулагдажа, ажалай алдар солын туг үргэгдэдэг юм. Маанадай эндэ һая ябахада, комбайнер Павел Васильевич Разуваевай ажалда соло дуудажа, туг үргэгдэнхэй байгаа һэн.

Таряашадай дунда хөөрэлдөөн хэгдэдэг. Тусгаар тогтоогдоһон саг соо нютагай дунда һургуулиин багшанар совхозой гурбан полевой стануудаар ябажа, улас түрын асуудалаар, орон доторхи һонинуудые хөөрэжэ үгэдэг. Бригадирнууд, отделенинүүдые эрхилэгшэд, комбайнуудай агрегадуудые даагшад агитатораар хүдэлдэг даабаритай.

К. МАЛЫГИН,
КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой инструктор.

Манай зураг дээрэ Улаан-Үдын ДСК-гай 4-дэхи разрядай модошо дархан Сергей Дмитриевич Киневые харанат. Мэдээжэ болоһон дархан эрхим ажалаараа бэшэнэйнгээ дунда шалгаржа ябана. Нүхэр С. Д. Кинев үдэр бүри улам һайн хүдэлхэ гэжэ оролдодог заншалтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: модошо дархан Сергей Дмитриевич Кинев.

С. БАЛДУЕВАЙ

ДҮРШЭЛТЭЙ ЛЕКТОР

Сайжа ябаһан үһэтэй, набтаршаг хүдэр бэетэй, 50 шахуу наһанай, нюдэнэй шэл ходо зүүгээд ябадаг хүниие Улаан-Үдын аймагай Хурамша нютагта таниха, мэдэхэгүй хүн үгы гэбэл алдуу болохогүй. Юуб гэхэдэ, тэрэ хүн бэрхэ элидхэлшэ, һонин юумэ мэдэнхэй хөөрэжэ, дуулгажа ябадаг хүн шуу. Энэмнай үнинэй Хурамшада ажаһуудаг географи, биологи, химиин багша Филипп Иванович Ильюшкин гээшэ. Нүхэр Ильюшкин арбан табан жэлэй туршада лектор, 1952 онһоо хойшо «Знание» бүлгэмэй гэшүүн, 1960 онһоо партиин гэшүүн юм.

— Манай пропагандист Филипп Иванович олон ном уншаһан, уншажашье байдаг, ехэ юумэ мэдэхэ, зоной дунда өөрынгөө эрдэм мэдэсээр, даруу зангаар алдаршанхай хүн, — гэжэ «Заветы Ильича» совхозой парткомой секретарь нүхэр Санжиев хөөрэнэ. Тэрэ ямаршье асуудал хүсэд дүүрэнээр, хүн бүхэндэ ойлгосотойгоор хөөрэхые оролдодог, эрмэлзэдэг.

Бидэнэр нүхэр Ильюшкиндэ ошобобди. Тэрэ гэртээ байба. Зал соонь ябталжа табигдаһан боти номууд. Номуудай дунда В. И. Ленинэй зохёолнууд жэрылдэнэ. Тэдэнэй дунда улаан үнгэтэй Ленинэй 3-дахи хэблэлэй, мүн хүхэ. соо шэнэ гадартай һүүлшын 5-дахи хэблэлэйшье зохёолнууд бии. Хажуудань КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй «Ажалшадай коммунис хүмүүжүүлгэ тухай» гэһэн үгэнүүд ба статьянуудай суглуулбари байна. Тэрэ саанань олондо мэдээжэ ехэ һонин «Наука и человечество» гэжэ хүдэр гадартай номой ботинууд...

— Филипп Иванович, юрэдөө, та олон жэлэй хугасаада лектораар хүдэлнэт, энээнэй хажуугаар ажал, гэр бүлэ гэжэ байха, хүндэ хүшэр болоногүй гү? — гэжэ һурабаб. Тиихэдэмнай иигэжэ харюусаба: «Һайн лектор олон ном, газетэ, журналнуудые уншаха ёһотой — ехэ саг хэрэгтэй. Хэдышье тиимэ һаань, би иимэ бэлэдхэлгүйгөөр, олон тоото номуудгүйгөөр ажаһуужа, байжа шадахагүйб. Би мүнөө 47-тойб, бэеынгээ шадал соол энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэб». Иигэжэ хөөрэлдэжэ байтарнай Филипп Ивановичай нүхэр Ирина Андреевна, үгы, «тэрэтнай гансал номуудаар амиды ябадаг юм» гэжэ нэмэбэ.

— Лекторэй ажалай «нюусань» юун гээшэб, хайшан гэхэдээ һайнаар хөөрэбэл хүндэ ойлгосотой байдаг бэ?

— Хүнэй нюурнуудые асууһан асуудалнуудыень шагнажа, дуулажа байхадаа, хөөрэжэ байһан юумэнэйнгээ хүн зоной сэдьхэл, ухаанда хүрэнэ гү, али үгы гү. хайшан гэжэ, яажа саашань хөөрэбэлни дээрэ гээшэб гэжэ бодомжолдогби. Тоонуудые, олон үйлэ хэрэгүүдые хэрэглэхэдэ, хүн зон һонирходог. Элидхэл үнгэргэхэдөө хоолойгоо дэн шанга бэшээр, намдуугаар хөөрэхэдэ зохид гэжэ һанагшаб. Шагнажа байһан хүн зониие хүндэлжэ, ехэ юумэ мэдэхэб гэжэ тэмдэглэнгүйгөөр хөөрэхэдэ һайн. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, лектор гээшэ хүн зондо юумэ ойлгуулхые оролдоно, зал соо һуугшад тэрэнэй хөөрөөндэ абтаха ёһотой. Тиимэһээ урдаа һууһан хүнүүдэй нюураар ямар хөөрэлдөөн болоод байнаб, хөөрэһэн юумэнэйнгээ хүнэй толгойдо хэр ороһыень, сэдьхэлыень хэр хүдэлгэһыень багшаар хүдэлһэн хүн, лекторнууд тухайлдаг гээшэ. Богонёор хэлэхэдэ, лектор шагнажа һуугшад хоёрой хоорондо харагдашагүй утаһан татагдадаг гээд һанадагби. Хэрбээ иимэ холбоон бии болонгүй, юумэ хөөрэжэ байхадашни, хүн зоной һанажа һуугаа һаань, хии тала руу хөөрэһэн болонош.

Лектор Ильюшкин РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй организациин баярай хоёр грамотада хүртэнхэй юм. Түрүүшынхинь 1965 оной мартын 11-дэ, нүгөөдэнь 1972 ондо барюулагдаһан. Тиихэдэ 8 Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан, тэдэнэй олонхинь бэрхэ, һайн лектор байһанайнь тү-лөө. 1975 ондо «Знание» бүлгэм... ренци дээрэ 8-д... тань нүхэр И... барюулагдаһан юм.

Манай уулзала... Иванович Хел... ниитэ Европын ... дүнгүүдые механ... та һаяхан ошо... ерэһэн байба. Тэр... дээрээ һарадаа 10... ци уншадаг.

Хөөрэлдөөмнай... хэ боложо, хажуу... харан гэһээм му... 10-дахи класс ... Саша хүбүүниинь... «Заря коммуни... газетын түрүүшын... дээрэхи таряа хур... хай мэдээ ехэ а... гаар уншажа бай... юундэ эндэ ... ба гээшэб гэбэл, с... лэхэдэ, залуушу... тоо мэдээнүүдээр... доггүй. Тиимэһээ... Филипп Ивановича... нэй эсэгэдээ ад... юумээр ходо һа... хөөрэжэ ябаха ... би тиихэдэ этигээ...

Д-Р. ДАМ...

ЭКОНОМИКО—ГОЛ ШУХАЛА ПОЛИТИКА

Коммунис партиин засагаа барижа, совет обществые толгойлжо эхилһэнһээ хойшо, ороной экономическа хүгжэлтын асуудалнууд гэрэнэй гол анхаралда байдаг гээшэ. В. И. Ленин социалис экономико байгуулгын хэрэгые коммунистнуудай ёһотойгоор, бата бэхеэр эрхилхэ арга боломжотой болохо саг тухай бододог бэлэй.

«Съезд болон суглаануудые» ...ажахын амжалта шалгаха, үзэхэ органууд, ажахын байгуулалтада ёһотоор бидэниие һургажа шадаха органууд» (ЗБС, 42 боти, 157 нюур) болгохые Ленин уряалдаг байһан. Промышленностиин, хүдөө ажахын, эрдэм соёлой хүгжэлтын ба мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэ асуудалнууд Агууехэ Октябриин социалис революциһаа хойшо болоһон партиин бүхы съезднүүд дээрэ гол һуури эзэлдэг байгаа.

«Эгээл һонирхолтой политика» гэжэ Ленинэй нэрлэдэг байһан экономическа асуудалнуудта гол шухала анхаралаа КПСС-эй иигэжэ ходо хандуулдаг байһые юугээр тайлбарилхаб?

Энэ асуудалда харюу Ленинэй зохёолнууд соо үгтэһэн байдаг. Обществын хүгжэлгэдэ экономико тодорхойлхы үүргэ дүүргэдэг гэһэн марксис һургаалые Коммунис партиин, Совет гүрэнэй эхи һуури табигша үндэһэ болгоһон байгаа. Политическэ засагые ажалшадай гартаа абаад байхада, социализм болон коммунизмын түлөө тэмсэлэй гол түлэгынь имагтал экономико дээрэ ябуулагдаха юм. Ленин хорёод онуудай эхеэр, социализм байгуулха түсэб зохёожо байхадаа, болбосоролто арадуудай шэнэ түүхэдэ анха түрүүн гүрэн түрые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ажахын ябуулга тон шухала болохо гэһэн тобшолол гаргаа һэн. Мүнөө экономико, социалис үйлэдбэриин хүгжэлтэ политикын гол удхань болоно. Гэхэтэй хамта гансал үйлэдбэриин ашаа туһада бэшэ, харин арад зоной эрилтэнүүдые бүри һайнаар хангахын тула, обществын гэшүүдэй бүхы талаараа сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ, баян дэлгэр ажаһуудалтай болохын тула үйлэдбэри тогтоогдодог, хүгжөөгдэдэг гэжэ Ленин тусхайлан заадаг байһан юм.

Бүхы талаһаа шэнэ эрилтэнүүдэй табигдажа байхые харахадаа, хүн бүхэнэй байдалаа һайжаруулхые хүсэдэг байхадань, ажабайдалай ашаг туһые хэрэглэхэ гэжэ бултадаа хүсэдэг байхадань, иимэл байха ёһотой, социализм гээшэмнай энэл болоно гээд хэлэнэбди, — гэжэ Ленин тэмдэглэдэг бэлэй.

Социализм гэнтэ бии болошодоггүй ха юм. Энээнии байгуулхын тула шэнэ социалис ёһоной үйлэдбэриин харилсаануудые тогтоохо, революционно гүнзэгы ябуулгын бэелүүлэгдэхэ түүхэтэ нилээд удаан саг хэрэгтэй болохо.

Иимэл ушарһаа, Росси заабол социалис замда орохо гэжэ гүн гүнзэгыгөөр этигэдэг байхын хажуугаар, социальна хубилалтануудые сагһаань урид түргэдхэхэ гээшые Ленин эрид буруушаан тэмсэдэг байһан юм. Общество имагтал өөрынгөө материально-техническэ үндэһэ һуурийһаа дулдыдан хүгжэдэг. Экономическа талаараа үшөө хүсэлдөөдүй элдэб байгуулалта соносхохые Ленин буруушаадаг байгаа. Ниитын үйлэдбэриин хүгжөөгдэһэнэй, улам нарижуулагдан һайжаруулагдаһанай үндэһөөр ажалай бүтээсын саг үргэлжэ дээшэлээд лэ байбал, социализмын гол зорилго — ажалшадай байдал шууд һайжаруулха ябадал бэелүүлэгдэжэ болохо гэжэ Ленин заадаг һэн.

Социалис ёһоной үйлэдбэриин харилсаанууд СССР-тэ бүрин тогтоогдонхой. Гушаад онуудай хоёрдохи хахадһаа социалис экономико Совет орондо түгэс бүрин иланхай. Арадай ажахые хүгжөөхэ түрүүшын хоёр табан жэлэй (1928—1937 онуудай) түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй ашаар Советскэ Союз индустриальна талаараа тон хүгжэнги гүрэнүүдэй тоодо орсо бэлэй. Арад зоной байдал баһал һайжараа. 1940 ондо СССР-эй национальна доход 1913 оной хэмжээе таба дахинһаа ехээр үлүүлһэн байха юм.

Тиигэбэшье тэрэ сагай материально-техническэ үндэһэ һуури ба уласхоорондын байдал ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд бүрин хангаха арга боломжо үгэдэггүй байгаа. Тэрэ үеэр капиталис хүреэлэлгэдэ байһан Совет гүрэн өөрынгөө хилэнүүдые хамгаалхын, ажалшадай туйлалтануудта хальдан добтолхоор һэдэһэн али бүхы эзэрхэг түримхэйшүүлэй харюу үгэхөөр шуһала болоо һаань, бэлэн байхын тула эхэхэн оролдолго гаргаха ёһотой байгаа. Экономическа болон оборонно хүсэ шадалаа үндэһөөрнь бэхижүүлхын тула совет хүнүүд эрилтэ хэрэглэмжэсээ хизаарлаха баатай болодог һэн.

Фашис Германитай тулалдаһан дайн, тэрэнэй хойшолонгууд арад зоной эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха арга боломжонуудыемнай ехээр хааха бэлэй. Энэ дайнда хорин миллион хүн амин наһаяа алдаһан, үргэн ехэ газар дайдамнай фашистнуудай добтолгодо дайрагдан, ехэ һандарал, хохидолдо ороһон юм. Тэдэнээ һэргээн бодхоохын тула угаа ехэ оролдолго, хүсэлэлгэ гаргаха хэрэгтэй болоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ниитын үйлэдбэриин, национальна доходой хурдан түргэнөөр ургаһан дээрэһээ ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангаха совет гүрэнэй арга боломжо элитэ ехээр нэмэһэн байна. Тиимэһээ совет арадай ажабайдалай, соёл болбосоролой хэмжээ эрид дээшэлүүлгые СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ юһэдэхи табан жэлэй гол зорилго болгожо, XXIV съезд дээрэ коммунис парти табиһан байгаа. Совет гүрэн национальна доходойнгоо гурбанай хоёр хубиһаа ехые ажалшадай хэрэглэмжэдэ зорюулан, «Б» бүлгэмэй үйлэдбэрээ урдынхиһаа улам түргэнөөр хүгжөөнэ, гэр байра олоор барина, худалдаа наймаа, ажалшадай хэрэглэмжэнүүдые хангалгаяа улам үргэдхэнэ.

Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлэй туршада хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һара бүриин салин дунда зэргээр 15 процентһээ ехээр, харин колхозниигуудай ажалай түлөөһэн 22 процентһээ ехээр нэмэһэн байха юм. Дүрбэн жэл соохи бодото олзынь хүн бүхэндэ хүртэсэ 19 процент шахуугаар нэмээ. Энэ хугасаа соо 45 миллион хүн зон гэхэ гү, али зургаадахи совет хүн бүхэн шэнэ байрада ороһон байна. Арадай хэрэглэлэй эд бараан бүри ехээр үйлэдбэрилэгдэн гарадаг болоо, тэдэнэй ассортиментнь һайжараа, худалдаа наймаан улам үргэдөө. Эдэ бүгэдые мүнгэдэжэ үзэбэл, дүрбэн хүнһөө бүридэһэн дүндуур бүлэ дүрбэн жэлэй урда тээхиһээ 575 түхэригэй эд бараа ехээр худалдан абадаг болонхой.

Ниитын үйлэдбэриие үргэдхэн хүгжөөһэнэй, нарижуулан һайжаруулһанай үндэһөөр, байдалые улам һайжаруулха хараа бодол Совет гүрэнэй гансашье юһэдэхи табан жэлэй бэшэ, мүн холын хараата экономическа политикые тодорхойлһон байна. Түсэблэлгын зургаанууд арбадахи табан жэлэй (1976—1980 онуудай) түсэб, мүн 1990 он хүрэтэр арадай ажахые хүгжөөхэ холын хараата түсэб табижа байна.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ туйлагдаһан амжалтанууд коммунис ёһоной социальна харилсаа тогтоолгодо шиидхэхы нүлөө үзүүлхэ байна. Эдэмнайл шухала асуудалнуудые шиидхэхэ, ангинууд болон социальна бүлэгүүдые бүри дүтэлүүлхэ, һүүлээрнь обществоёо социальна нэгэ янзын болгохо, хото болон хүдөөгэй хоорондохи, бар хүсэнэй ба ухаан бодолой хүдэлмэриин хоорондохи илгаануудые усадхаха түлхюур болохо байна бшуу.

«Ленинэй уридшалан зааһанай ёһоор, партида, Совет гүрэндэ экономико шухала политика, амжалтануудһаа ... тээшэ совет общес... шэмтэйгээр дабшал... нан социалис гүрэн... хоорондын хүсэ ... шиидхэхы ёһоор ... политика болоно» ... Брежнев КПСС-эй ... съезд дээрэ хэлээ...

Тиимэл тулаһаа, ... нис партиин полит... арадай зүгһөө ... юм. Совет хүнүүд ... түсэбүүдые өөһэдын ... халын шухала хэр... тоолодог, эршэтэ ... ажалаараа бодото ... бэелүүлдэг гээшэ. ... ленностиин, хүдөө ... эрдэм ба соёлой, ... хүдэлмэришэд боло... шуул үйлэдбэри... үрые бүхы аргаар ... лүүлнэ, продукци ... хим шанартайгаар, ... гашатайгаар үйлэ... тула өөһэдһөөнь ... бүхы юумэ хэнэ. ... КПСС-эй экономи... литиканъ бодото ... болон бэелнэ, ма... хүсэн болоно.

Иван СЛОБОД...
түүхын ...
доктор ...

ШЭТЫН ОБЛАСТЬ... лай үмэнын баян тал... бэ миллион шахуу хони... бэлшэжэ ябадаг. Табан... түгэсхэхы жэлдэ 17 ... тонно нооһон абтаа. ... һонһоонь зургаан ... эрхим шанартай кост... болохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭР: Бай... нын бэлшээридэ.

ТАСС-ай фотохро...

ПРОПАГАНДИСТНАРАЙ ҺУРАЛСАЛ

Партийна организацинуудта марксистско-ленинскэ һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэлгэ дүүрэнтэжэ байна. Һургуулинууд, теоретическэ семинарнуудта һуралсаха хүнүүд тодорхойлогдонхой. Пропагандистнар олдонхой. Байгша оной августын эсэстэ партиин райкомуудай, партийна комитедүүдэй политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанарай зүблөөн КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшанда үнгэргэгдөө һэн. Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэлгэ тухайда эндэ хэлсэгдээ.

Партиин обкомой бюрогой тогтоолой ёһоор КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшанда марксистско-ленинскэ, экономическа һуралсалай пропагандистнарай семинарнууд үнгэргэгдэнэ. КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикын асуудалнуудые шудалдаг эхин шатын һургуулинуудай, социализм ба ажал гэһэн предмет үзэдэг һургуулинуудай пропагандистнар, научна коммунизм шудалдаг марксизм-ленинизмын һургуулинуудай пропагандистнарай долоон хоногой семинар болоһон байна.

Городой партийна организацинуудай теоретическэ семинарнуудай пропагандистнарай хоёр үдэрэй семинар дүүрээ. Үйлэдбэриин экономико ба ударидалгын асуудал шудалдаг һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд мүн лэ һуралсаһан байна.

Марксизм-ленинизмын теориин асуудалнуудаар, совет ёһоной ажабайдал тухай, партиин экономическа суртал ба политика тухай, партийна пропагандын методико тухай асуудалнуудаар семинарнууд дээрэ лекцинүүд уншагдана. Партиин обкомой лекторнүүд, городой дээдэ һургуулинуудай багшанар, Буряадай филиалай эрдэмтэд эдэ асуудалнуудаар лекцинүүдые уншаа.

КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев, партиин обкомой бюрогой гэшүүн В. А. Волков, партиин горкомой секретарь Л. М. Кашкин, КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшонор П. Т. Манзаров, Д. Б. Шагдуров гэгшэд пропагандистнарай үмэнэ үгэ хэлэһэн байна.

Манай корр.

Совет орон: ШЭНЭ ҺОНИН

ШУУЯА БОЛЮУЛХА АРГА

ТБИЛИСИ. (ТАСС-ай корр. Н. Сарибекова) Тбилисиин горсоведэй гүйсэдком городой гол үйлсэ, гудамжануудай шууяантай тэмсэхэ картые һайшааба.

Түсэблэлгын-архитектурна, барилгын-конструкторска хэмжээ ябуулганууд энэ карта дээрэ тэмдэглэгдэнхэй. Арбан жэлэй туршада хэгдэхэ хүдэлмэри уридшалан хараалагдана. Эгээн ехэ шууяатай участогууд тодорхойлогдоо. Энэнь городой генеральна түсэбэй проект зохёоходоо, байрын гэрнүүдые абяа шэмээнһээ хамгаалха эрилтэ хараалха арга олгоно.

ТОН ЭРШЭМТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

ТАШКЕНТ. (ТАСС-ай корр. Е. Ефимов). Узбекистанай тариалан дээрэһээ хуряагдаһан хахад миллион тонно хлопок сагаан сомоодо нэмээгдэһэн байна. Энэнь хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэйгээр ажаллаһанай үрэ дүн болоно. Нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө зуу мянган тонно ехэ хлопок хуряагдаа.

ЕХЭЭР ХУДАЛДАГДАНА

ТАЛЛИН. (ТАСС-ай корр. К. Койтметс). «Балтика» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэл эрхим шанарай тэмдэгтэй, «Новинка» гэжэ тамгатай продукци бүтээн гаргаха жэлэйнгээ социалис уялгые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Түсэбтэ табан жэлэй үнгэрһэн бүхы хугасаа соо хэды шэнээн хубсаһа хунар оёгдоһон байгааб, тэды шэнээн хубсаһан найма һара хахадай туршада худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта эндэһээ ороһон байха юм. Тус нэгэдэлэй тамгатай костюм, пальто, дэгэл, үмдэн зоной дунда олоор худалдагдана. Хоёр зуугаад янзаар эсхэгдэһэн хубсаһа хунар энэ жэлдэ оёгдожо захалба.

ГЭРШҮҮХЫН ХОЁРДОХИ УРГАСА

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС-ай корр. И. Палатов). Примориин совхоз, колхозуудай механизаторнууд гэршүүхын ургаса хуряажа эхилээ. Энэ хизаарай 20 мянга гаран гектар газарта гэршүүхэ таригданхай юм.

Олохон ажахынуудта мүнөө хуряагдажа эхилһэн газарһаа һаяшаг түрүүшын ургаса абтаһан байгаа. Ногоон тэжээл болгохын тула обёос гү, али эртын овощ эндэ таригдаһан байна. Иигэжэ гектар газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ арга олдоо.

НАМАГАЙ ОРОНДО ТАРЯАЛАН, СӨӨРЭМ

ПИНСК. Брестскэ область. (ТАСС-ай корр. П. Сусиков) «Верховье Ясельды» гэжэ уһалууриин хаалта шадархи сөөрэм, нуурмагууд уһаар дүүргэгдэжэ эхилбэ. Бүлүүрэй хүсэтэ станци гол мүрэнһөө миллион кубометр уһа эдээн руу бүлэжэ оруулаа.

Бүлэг барилгануудай дүүргэгдэхэдэ, Брестскэ, Гродненско областьнуудай ажахынууд намаг налхиин орондо уһалагдадаг 20-ёод мянга шахуу гектар хахалагдадаг газартай, хэдэн олон томо сөөрэмүүдтэй болохо.

СВЕКЛО ХУРЯАДАГ ОТРЯДУУД

КИШИНЕВ. (ТАСС-ай корр. Л. Халаш). Молдавиин 120 мянга шахуу гектар газар эзэлдэг свёклын полиие мотоорнуудай хүнхинөөн зэдэлүүлэн сууряатуулба. Ехэ отрядууд болгогдожо хубаагдаһан 1.300 гаран комбайн саахарай свёкло хуряажа эхилбэ.

Молдавиин свёклошод түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хараалһанһаа 850 мянган тонноор ехэ гэхэ гү, али 3,5 миллион тонно амтата түмһэ тушааха уялга абаа.

ПРИАМУРИИН ШУБУУДАЙ ГОРОДОГУУД

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр. М. Ханух). Берёзовскын шубуунай фабрикын коллектив табан жэлэйнгээ даабари дүүргэһэн тухайда хизаар соогоо түрүүл... хэбэ. Тус предприяти... эй XXV съездые нэр... лотойгоор угтахын т... рысөөндэ түрүү һуу... дамтайгаар эзэлэнхэй ... Үбэлэй сагта эмэ ... хэнһөө 150 үндэгэ ... хараалагдаа.

Приамуриин шубуу... дэхи табан жэлдэ ... тайгаар ажаллана. Х... шадар баригдажа ... ороной зуун зүг... томо — Алас-Дурн... рикын түрүүшын ... үнгэрэгшэ жэлдэ аш... да ороо һэн. 400 мя... хяагай байхаар хар... һан шэнэ предприяти ... мольск-на-Амуре ш... лэ баригданхай. Т... ровскын гүрэнэй ... шубуудай завод энэ ... жэлдэ баригдаа. Ту... Алас-Дурнын шубуу... дэг ажахынуудые һ... нартай үндэгөөр ... шубуудай дальбараа... хангажа байха зор... юм.

Хизаарай шубуун... риканууд үндэһөөрөө ... хэгдэн заһабарилагдаа, ... гэһэнэй ашаар түсэбт... бан жэлэй эхинһээ үнд... дахин олоор абаха ... болоо.

АЖАЛШАДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ

...залша коллективтэ ху...дэй дунда хүмүү...гын хүдэлмэри hайжа...а асуудалда партиин ...V съезд дээрэ, мүн пар... Центральна Комитедэй ...хи тогтоолнууд дотор ... анхарал хандуулагда... байдаг.

...э асуудалай шухала бай. ...тараадаа абажа, Улаан-...аймагай ажалшадай де-...тудай Соведэй гүйсэд-..., мүн нютагуудтахи сомо-...сельсэ, поселково Со-...дууд өөрынгөө сессинүүд-... саг үргэлжын комисси-...дай заседанинуудта нэгэн-... зүбшэн хэлсэhэн ...

...байгша оной февраль hа-... Десятниковай сельсэ ...дэй ээлжээтэ сесси дээ-... «Ажал хэжэ шадаха ху-... колхозой үйлэдбэридэ ...аар хабаадуулагданаб» ... асуудал зүбшэн хэл-...hэн байгаа. Тус асууда-... элидхэл «Маяк» ...озой кадрнуудай талаар ...ктор А. П. Чистякова ... юм.

...лай наhанай зарим ху-... илангаяа эхэнэрнүүд ...ной ажалда багаар ха-...улагдана гэжэ сесси ... тэмдэглэгдээ. Зарим ...дэй журам мууhаа бо-..., колхозой ажалда ни-... хохидолой ушаруулаг-... тухай заагдаа hэн.

...жалша коллективэй дун-...үмүүжүүлгын хүдэлмэри ...аруулха хэмжээ-ябуул-... тухай» асуудал ...ан болоhон аймагай Со-... ээлжээтэ сесси дээрэ ...дэhан байна.

...най аймагай газар дээ-...hан зарим промышлен-...предприятинуудай, кол-... совхозуудай гээгдэлэй ...шалтагаануудынь гэхэдэ, ... ажалша коллекти-... ажалай журам hула, ...жүүлгын хүдэлмэри үндэр хэмжээндэ табигдаагүй байhаар. Жэшээ болгон «Дружба» колхозые абаад үзэе. Эндэ ажал хэжэ шадаха 400 шахуу хүн ажаhуудаг. Тэдэнэй заримаанинь 1974 ондо уялгата ажалта үдэрөө оложо шадаагүй, гэбэшье, колхозой правлени, Тарбагатайн сельскэ Соведэй гүйсэдком тэдэ хүнүүдэй дунда хүмүүжүүлгын ямаршье хүдэлмэри ябуулаагүй. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха асуудал колхозой хамтын суглаанууд дээрэ нэгэшье дахин зүбшэн хэлсэгдээгүй, харин ажалай журам хазагайруулhан тухай гансахан асуудал колхозой правлениин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн юм.

Колхозой нийтын эмхинүүд: нүхэдэй сүүд, эхэнэрэй совет, арадай hайн дуранай дружина ажалай журам hайжаруулха, коллективэй гэшүүдые хүмүүжүүлхэ талаар саг үргэлжын хүдэлмэри хэхэ үүргээ дүүргэнэгүй. Эндэхи эхэнэрэй соведэй түрүүлэгшэ В. Г. Коноваленко мартын 8-най, шэнэ жэлэй, бусад hайндэрнүүдтэ зорюулагдаhан асуудал зүбшэн хэлсэхэhээ гадна, ондоо асуудал харадаггүй байhаар. Нүхэдэй сүүд (түрүүлэгшэнь М. Н. Медведев) тоосоото үе соогоо оройдоол хоёр асуудал хаража үзөө. Аймаг соо хамта дээрээ нүхэдэй 61 сүүд ажалладаг. Тэдээнэй оройдоол 10—15-иинь барагаар ажаллана, бусадынь мүртэй ажал хэдэггүй, миил ёhын тэдысэ тоологдожо байhаар.

Мүнөө үедэ ажалша коллективэй гэшүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ мастер болон бригадирай, фермые даагшадай ехэ үүргэтэй байhаниинь элитэ. Ушар юуб гэхэдэ, эдэнэр сугтаа хүдэлдэг хүдэлмэришэдэйнгөө ажаллаха арга боломжыень, ямараар ажаhуудаг, ямар эрилтэтэй байhыень hайн мэдэдэг тула саг соонь туhалха, заабари үгэхэhөө гадна, журамаа хазагайруулhан, архи ууhан, хулиган аашa гаргаhан хүнүүдтэй шангаар тэмсэхэ бүхы аргатай. Багахан коллективые даадаг иимэ бэрхэ эмхидхэгшэд, hайн хүмүүжүүлэгшэд манай аймагай ажахынуудта үсөөн бэшэ бии.

Гэхэ зуура, манай ажахынуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд өөhэдынгөө эдэбхитэдтэ: цехүүдые даагшадта, бригада, фермэнүүдые хүтэлбэрилэгшэдтэ түшэглэхын орондо үйлэдбэриин асуудалнуудые өөhэдөө сэхэ, захиргаанай гуримаар шиидхэхые оролдоно. Жэшээнь, Оронгын совхозой дирекци, мүн нийтын бусад эмхинүүд коллективэйнгээ гэшүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ главна мэргэжэлтэдые, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдые hая болотор хабаадуулдаггүй байгаа. Совхозой директор 1974 ондо өөрынгөө захиралтаар 109 хүндэ элдэб зэмэ тохоhон байгаа. Тэдэнэй нэгэниинь-шье коллектив соогоо, профсоюзай, комсомолой суглаан дээрэ шүүмжэлэгдээгүй.

Хүдэлмэршэд болон мэргэжэлтэдые ажалда абаха, сүлөөлхэ асуудал директорэй мэдэлээр шиидхэгдэдэг байгаа, хүнүүдые ажалдань даддхааха талаар мүртэй хэмжээн абтаагүй. Жэшээнь, үнгэрэгшэ 1974 ондо 70 хүн ажалда абтаhан байгаа hаа, мүн тэрэ жэлдэ 78 хүн сүлөөлэгдөө. Энэ жэлэй таба hарын туршада 24 хүн ажалда абтаа гэбэшье, 27 хүниинь гаража ошоhон байна.

Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ совхоздо hара соо дунда зэргээр 469 хүн ажаллаhан байгаа hаа, тэдээнэй 52-нь хүдэлмэриин 300 үдэр гээhэн байна. Ажалдаа гараагүй хүнүүд хаанашье, ямаршье суглаанда зүбшэн хэлсэгдээгүй.

Ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин муугаар табигдаhанай шалтагаанаар Оронго тосхондо, мүн бүхы ажахы соо хуулиин харюусалгада хабаадагшадай тоо жэл бүри олошорно. Хэрбээ 1973 ондо 14 мүн хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаhан байгаа hаа, 1974 ондо 19 хүн хабаадуулагдаа. Хулиган аашa гаргаhанай түлөө 1973 ондо 24 хүн, үнгэрэгшэ жэлдэ 32 хүн хабаадуулагдаа. Архи ууhанай түлөө 1973 ондо 4 хүн, 1974 ондо 6 хүн хэhээгдээ.

Совхоздо хүдэлдэг зарим хүдэлмэришэдэй, илангаяа малшадай журамай муудаhанhаа hүүлэй үедэ мал олоор гарзалhан байна. Жэшээнь, 1974 ондо малай гарзалhанай шалтагаанаар ажахыда 75 мянга гаран түхэригэй гарза хохидол ушаруулагдаа. Байгша оной 6 hарын туршада 98 толгой бодо мал, 1.077 хонин гарзалаа. Гарзалhан малай оройдоол 20 процентнь түлэгдөө. Оронгын совхоздо иимэ байдалай тохёолдоhон ушар аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй hанаа ехээр зобооно. Мүнөө үедэ совхоздо шэнэ хүтэлбэрилэгшэд ажаллана. Тиимэhээ тэдэнэр мүнөөнэйнгөө байдал hайжаруулха, ажахыгаа хүгжөөхэ талаар зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

«Заветы Ильича», «Сэлэнгэ», «Пригородный» совхозуудта ажалладаг хүдэлмэришэдэй журам hайжаруулха талаар зохихо хэмжээн абтана. Дурсагдаhан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд зэмэдэ ороhон хүнүүдтэй өөhэдтэйнь сэхэ хөөрэлдэдэг, дирекциин заседанида урижа асардаг, баталан абаhан шиидхэбэриингээ ямараар дүүргэгдэжэ байhые шалгадаг заншалтай.

Гэхэ зуура дурсагдаhан ажахынуудтахи нийтын эмхинүүд хүсэд hайнаар хүдэлнэгүй. Жэшээнь, «Заветы Ильича» совхоздо ажалдаа гараагүй хүнүүдые бэшэдэг журналай үгы дээрэhээ хэнэй хэды үдэр миин ябаhые мэдэхын аргагүй. Ажалай наhанай хүнүүдые бүридхэдэг, урмашуулагдаhан, мүн зэмэдэ ороhон хүнүүдые бүридхэдэг журналнууд совхоздо үгы байhаар. Ороhон, гараhан документнүүдые бүридхэдэг журналhаа, захиралтануудай дэбтэрhээ гадна, ондоо журналнууд эндэ мүнөөшье болотор үгы байhаар.

Совхозой захиргаанайхид, нүхэдэй сүүд, эхэнэрнүүдэй совет, арадай дружина гэхэ мэтэ нийтын эмхинүүд архиншадтай, ажалай журам эбдэгшэдтэй зохихо тэмсэл ябуулнагүй. Энэ совхоздо малай тэжээлэй, мүн бусадшье үнэтэ зүйлнүүдэй үгы болоhон баримта нэгэнтэ бэшэ ушараа. Жэшээнь, жолоошон В. Г. Батуев 1975 оной январьда Ганзурино станциhаа склад хүрэтэр холимол тэжээл зөөжэ байтараа совхозой хүдэлмэришэд Бадмаев, Цыренжапов гэгшэдтэй үгээ нэгэдэжэ, 3 мэшээг ороохо хулууhан байна. Мүн энэ совхозой тракторист Цырендоржиев Ганзурино станциhаа абаhан 100 мэшээг холимол тэжээлэйнгээ 27-ень худалдажа, архи болгожорхёо. Ажалдаа харюусалгагүйгөөр, хайша хэрэгээр хандажа, малаа гарза хоролтодо оруулдаг баримтанууд энэ совхоздо үшөөл бии байhаар. Нимэрхүү баримтанууд Ивалгын туршалгын ажахыда, «Пригородный» совхоздо дайралдаhаар.

Ажалай журам хазагайруулагшадтай, архиншад болон нийтын зөөри үригшэдтэй шанга тэмсэл ябуулха, үргэн нийтэ ажалшадые табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ зорюулха гээшэ партийна, советскэ органуудай, нийтын эмхинүүдэй гол уялга болоно.

Б. ЦЫРЕНДЫЛЫКОВ,
Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи hүнэй фермэдэ залуу hаалишад хүдэлдэг. Тэдэнэй дунда Мария Цырендоржиева, Дарима Нимаева, Светлана Жапова, Дарима Данзанова гэгшэд нэгэ хүн шэнгеэр, эбтэй эетэйгээр ажаллана. Дарима Данзанова хахад жэлэй туршада үнеэн бүриhөө 1600 килограмм hү haагаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүү hаалишан, ВЛКСМ-эй гэшүүн Д. Данзанова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АХЫН ХОНИШОД ВДНХ-да

— Мүнөө үбэл хэды хоня ...тэхэбта? — гэжэ Сырен-...hоо асуухадам:

— 300 гарые... Тэдээндэ ...адагынь 3—4 томо hү-...эргэтэй болохо.— гэжэ ...д, тэрэ үбhэ хуряалга-...аран гараба.

Сырен-Доржо ажалай ам-... яhалахан үзэhэн хүн. ...лгада хүдэлөө, адуу ма-... агнуури хээ, мүнөө хо-...ноор хүдэлнэ. Өөрынь ... соо Сырен-Доржодо ... хүн үсөөн. Тэрэ ...зангүй, дуугай хүн.

Хонин ажалда ороhоор ...шье удаан болоогүй ... даалгагдаhан ажалдаа ...сотой бэрхээр хандa-... гансата харуулжа ша-... байна. hүхэ, тогоогоо ...лээд, бүхэли үдэртөө ха-...уулын бэлшээреэр хони-... адуулжа ябахадань, тэ-... түргөөр хүсэ шадалаа ...дэг, таргалдаг юм. Тии-... Софья Доржиевна Хан-...ова нүхэрынь ажал гэхэ-...гашаа зүдхэхэ, хара ба-...а үнеэ hаажа, хүн зоной ...да бэрхэ hаалишан гэжэ ... нэрлүүлжэ ябаhан юм. ...дөө иимэ ажалша бэрхэ ...ой ниилэжэ, айл бүлэ ...ко, хуби заяагаа зүбөөр ...жэ шадаhаниинь бусад ... жэшээ боломоор.

...нин харууhалжа эхилhэн ...уушын жэл хүшэр хүндэ, ... үнөө зобохошье саг ...дог hэн. Зуун эхэ хонин ...hөө 80—85 хурьга аба-...

— Үшөөл биранагүйбди, ...жэ Сырен-Доржотон гэр ...өөрөө хэлсээ бэлэй. Кол-...нгоо түрүү хонишодой ... дуршалые халан абахын ..., тэдээндэ ошожо хөө-...дэхэ, ажалыень ажаглан ...ха, hанал бодолнуудаа-... андалдаха гэжэ Сырен-Доржо шийдээд, Осохеев Нимада ерэбэ. Иигэжэ хоёр хонишод хоорондоо ябалсадаг, онол арганаудаа бэе бэедээ дамжуулдаг, эбтэй эетэйгээр ажалладаг болоо бэлэй. Тэрэ гэhээр 3 жэл үнгэрбэ.

Нима Осохеев хонин ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ хэдэн жэлэй туршада ябана. Мүнөөшье аймаг дотороо 2-дохи, 3-дахи hуурияа алдангүй, 100 эхэ хонин бүриhөө 85—99 хурьга абадаг, хонин бүриhөөнь 3 килограмм нооhо хайшалдаг байна. Тэрэнэй оролдолго эрмэлзэл үндэрөөр сэгнэгдэжэ, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй.

Нёдондо жэл Сырен-Доржотон хонин ажал дээрэ горитойхон амжалта туйлаа. 100 эхэ хонин бүриhөө 94 хурьга абажа түлжүүлээ, хонин бүриhөө 3 килограмм нооhо хайшалха байhан аад, 4 килограмм 400 грамм нооhо абаа. Хурьган бүриингөө шэгнүүрые 27 килограмм хүрэтэр нэмээгээ. Тиихэдэ аймагай хонишодой зүблөөн дээрэ Софья Доржиевнада «Аймагай чемпион» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй. Хурьгадые түлжүүлхэ талаар Сырен-Доржо Софья Доржиевна хоёрто хүрэхэ хонишод мүнөө дээрээ Ахын голдо хомор байжашье болохо.

Энэ зун эхэhээнь hалгааха үедэ хурьган бүхэнэйнь шэгнүүр 29—30 килограмм татаба. Энэ ехэл үрэ дүн гээшэ! 287 эхэ хониноо 300 хурьга абажа тэнжүүлээ. Түсэбэй ёhоор Сырен-Доржотон бүхыдөө 900 килограмм нооhо хайшалха гэhэн даабаритай байгаа. Үнэн дээрээ 1373 килограмм нооhо абаа. Иигэжэ хонин бүриhөө 4 килограмм 800 грамм эрхим шанартай нооhо хайшалжа, гүрэндөө тушаагаа. Энэмнай баhал Ахын голдо туйлагдаагүй амжалта гэжэ хэлэхээр. Сырен-Доржо Цыбденов Софья Доржиевна Хандакова хоёр гэртээ орожо, аягатай сайгаа хүсэд ууха сүлөөгүйгөөр ажалладаг, ехэнхидээ хото хорёо, бэлшээри, харууhалга дээрээ хамаг сагаа үнгэргэдэг юм.

Энэ жэлэй дүнгүүдые согсолходо, Цыбденовтэн түрүүлбэ. Сырен-Доржын энгэртэ «Аймагай чемпион» гэhэн торгон лентэ зүүлгэгдээ. Иигэжэ эдэ хонишод гэр бүлөөрөө чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ ха юм.

Урдань Хараhани-Тала гэжэ газар хубхай хооhон дайда байгаа. Хоёр жэлэй урда тээ тэндэ 500 хониной байра баригдаа. Эндэ Габанова Оля гэр бүлөөрөө хонишоноор томилогдожо, ажалаа эмхи гуримтайгаар табяа. Үрэ дүнгүүдынь баhал түргэн дээшэлээ. 100 эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абажа шадаа, хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 26 килограммда хүргөө, хонин бүриhөө 4 килограмм 700 грамм нооhо хайшалаа. Олиин нүхэр Аюр Шоёнович Гармаев оролдолго ехэтэйгээр ажаллаhан байна.

Хоёрдохи жэлээ Гармаевай бүлэ бүри ехэ амжалта туйлаа. 485 эхэ хониноо 488 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ. Түсэбэй ёhоор 1500 килограмм нооhо абаха байhан аад, 2050 килограмм хайшалаа. Хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 27 килограммда хүргөө.

Хонин ажал хүгжөөхэ, ашаг олзыень ехэдхэхэ хэрэгтэ «Коммунизм» колхозой правлениин, партийна организациин, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй ехэ анхарал оролдолго гаргаhанай ашаар, хонишодынь жэл бүхэндэ hайн амжалта туйлана. Хонин ажал хүгжөөлгөөр энэ ажахы хоёрдохи жэлээ түрүү зэргэдэ гаража, нооhо тушаaха түсэбөө 120 процент дүүргэhэндээ, хурьга олоор абаhандаа КПСС-эй райкомой ба аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хоёр дахин хүртэhэн байна.

hаяхан энэ колхозой хонишод Сырен-Доржо Цыбденов, Аюр Шоёнович Гармаев, Долгор Мунконова гэгшэд түлөөhэгүй путевкоор түрэл оронойнгоо ниислэл хото ВДНХ-да ошохо зол хубида хүртөө. Мүнөө тэдэнэр оронойнгоо Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэ хаража, hонирхожо, ажал хүдэлмэридөө ехэ туhатай, хэрэгтэй юумэ абажа ерэхэнь.

Д. ДУГАРОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Сырен-Доржо Цыбденов, Софья Доржиевна Хандакова. hүрэг хониндынь намарай шэмэтэ бэлшээри дээрэ.

Авторай фото.
Ахын аймаг.
«Коммунизм» колхоз.

Эдир технигүүдэй станцида

Эдир технигүүдэй республикын станци хүндэмүүшэ ёhоор үүдэеэ сэлижэ, hүбэлгэн бэрхэ, ухаамгай үхибүүднай ажалайнгаа үдэрые эхилбэ.

Түбэhэн юумэ hонирхожо, ойлгоогүй юумэеэ мэдэжэ абахын хойноhоо оролдожо ябадаг эдир хүбүүд, басагад өөhэд өөhэдынгөө кружогуудта таража, технигүүдэй станци соо шууяатай болобо. hуралсалай энэ жэлдэ тус станцида арбан гурбан кружок ажалаа эхилэнхэй. Түрүүшынхеэ ерэhэн багашуул өөрынгөө дуратай мэргэжэл эндэhээл оложо абадаг ха юм.

...Үүдэнэй саанаhаа морзянкын абяан, машинаар юумэ сохихо, алха дүшын ханхинаан, хюрөөгөөр модо отолхо гэхэ мэтэ элдэбын абяан хүгжэмдэ адляар холоhоо дууллдана.

Зарим таhагуудай үүдэнэй захаар үнгэрхэдэ, абяа шэмээгүй. Эндэл ракетэ түхеэрэгшэд өөhэдынгөө модельнүүдые заhажа, хаража сүлөөгүйхэн. Тэдэнтэй зэргэлээд корабль, судна бүтээгшэд...

Үнгэрhэн энэ үе соо эдир технигүүдэй республикын станци залуушуулда техническэ мэргэжэл олгуулжа байхын зорилгоор ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй ха. Юуб гэхэдэ, эндэл бага балшар наhандаа техникэтэй танилсагшад хожомоо — ехэ болоходоо энэ мэргэжэлээ саашань үргэлжэлүүлжэ, мүнөө фабрика, заводуудта, техникум, hуралсалай газарнуудта инженер, технолог, техническэ мэргэжэлэй багшаар хүдэлжэ ябахыень харахада урма баяр түрэмөөр байдаг лэ. Жэшээнь, үйлэдбэри hайн мэдэхэ мэргэжэлтэй болоhон тус станциин багшанар — авиамоделеэр, автоматика болон телемеханикаар, судна бүтээлгээр, радиогой талаар СССР-эй спортын мастернууд болоhон А. Г. Ермолаев, Ю. И. Рассохин, В. А. Пестерев, М. Н. Резанов болон бусад, үхибүүдэй ёhотой ударидагшад, хүмүүжүүлэгшэдынь болонхой юм. Эдэнэрэй үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар үхибүүд өөhэдынгөө дуратай мэргэжэл шэлэжэ абана ха юм.

Улаан-Үдын Октябрьска райондо эдир технигүүдэй республикын филиал hаяхан нээгдэhэн байна. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ. hүбэлгэн бэрхэ үхибүүднай техническэ мэргэжэлтэй болохын хойноhоо олоороо эрмэлзэдэг болоо бшуу.

И. МАЛЬЦЕВ.

... БУЛАН

ОГОРОДОЙ ЭДЕЭН

Энэл жэл бороо хуратай байжа, огородой эдеэнэй, овощой элбэгээр гараhаниинь элитэ. Овощ хадаа минеральна элдэб бодосуудаар, витаминуудаар элбэг тула хүнэй бэедэ ехэ туhатай байдаг.

Овощ соо байдаг витамин бэеэ хүсэhэн ехэ зонуудташье, багашуулдашье туhатай. Витаминууд эдеэ хоол буйлуулхада, шуhанай ябаса түргэдхэхэ органуудта хэрэгтэй байхаhаа гадна, хүнэй бэеын тэнхээ тамир дээшэлүүлдэг. Овощоор янза бүриин эдеэ олоор бэлдэжэ болохо юм. Гэхэ зуура, хүдөө нютагуудта ажаhуудаг нютагай буряадууд овощ, үрэ жэмэс, мүн бусадшье үргамал тон багаар эдидэг байна.

Хэдэн жэлэй саада тээ Москваhаа ерэhэн врачнуудай онкологическа экспедици нютагай буряадуудай эдеэ хоолоор hонирхоходоо, эдидэг зүйлэйнь 70 процентнь мяхан, сай гэжэ тодоруулhан юм. Тэрээнhээ боложо, нютагай буряадууд гол түлэб хотоёо муудхаана гэhэн тобшолол хэгдээ hэн. Нютагай буряадуудай эдиhэн эдеэн витаминаар дутамаг байхаhаа гадна, хоол буйлуулдаг бусадшье бодосуудаар хомор байдаг.

Мүнөө үедэ эрдэм наукада эли болоhон бүхы витаминай 40 шахуу процентнь овощ соо байдаг. Овощ соо бии байhан витаминиие яажа зүбөөр хадагалха шухала байhые хараад үзэе. Энээн тухайда үнгэрэгшэ жэлэй сентябриин 22-ой номерой «Правда Бурятии» газетэдэ Т. И. Дмитриевагай толилhон статья дотор тодорхойгоор бэшэгдэhэн юм. Огородой эдеэн: илангаяа үгэрсэ, помидор үбэлдөө hайнаар хадагалхын тула ямар арга хэрэгтэйб гэжэ тэрэ статья соонь тодорхойгоор хэлэгдэhэн байгаа. Дээрэ заагдаhан рецептын ёhоор, овощ хадагалха аргагүй хүнүүд юрын арга хэрэглэхэдэнь болохо. Жэшээнь, капустые дабhалхада hайн байдаг. Ушар юуб гэхэдэ, дабhалагдаhан капуста 6 янзын витаминhаа бүридэнэ. Эдээнэй нэгэн болохо «С» витамин лимон, апельсин соохидо орходоо үлүү ехэ байдаг. Дурсагдаhан витаминие (аскорбинова кислотае) врачнуудай элдэб үбшэндэ дурадхадаг байhаниинь мэдээжэ.

Капустын шүүhэн соо бии байhан «В» витамин хото аргалхада хэрэглэгдэдэг. Мүн капуста соо ондоо бодосууд бии байдаг. Тэдэ бодосууд атеросклероз гэжэ хүндэ үбшэ аргалхада туhалдаг юм. Дабhалhан капустын шүүhэн хотын хүдэлсые hайжаруулдаг. Капустын гадар талын ногоон хальhан соо элдэб витамин, мүн хүнэй бэедэ туhатай бусадшье бодосууд элбэг байдаг.

Эдеэ хоолдо ехээр хэрэглэгдэдэг хартаабха соо 6 зүйлэй витамин, мүн белок, саахар, кальци, түмэр, кали гэхэ мэтэ бии байдагынь мэдээжэ. Шанаhан гү, али булаhан хартаабха зүрхэ, беоэрэеэ үбдэhэн хүнүүдтэ илангаяа туhатай. Юуб гэхэдэ, бусалжа байhан уhан соо хартаабха хэхэдэ витаминиинь үлэдэг байна. Хартаабхые hаруул газарта хадагалхада ногоорожо, дообоонь солонин гэжэ бодос бии болодог. Эдеэ хоол соо тиимэ хартаабхын хоро тараадагые хараада абажа, хальhыень хуулажа шанаха шухала.

Улаан үнгэтэй морхоо «А» гэжэ үнэтэ витаминаар, каротин гэжэ бодосоор элбэг байдаг. «А» витаминай дуталдадаг дээрэhээ үхибүүд «рахит» үбшэндэ дайрагдажа тажаардаг. Бэеэ хүсэhэн хүнүүд «А» витамин багаар хэрэглэhэн дээрэhээ харасаяа муудхаажа, харалган болодог. Хүнэй бэедэ дурсагдаhан витаминай дутамаг байhанай шалтагаанаар хото, сууха, эльгэ болон бусад органууд үбшэлдэг байна. Бэеэ хүсэhэн хүнүүд сүүдхэ соо 1,5 миллиграмм «А» витамин хэрэглэхэ зэргэтэй.

В. ШАНЮШКИНА,
санитарна гэгээрэлэй байшангай методист.

Hүүлэй жэлнүүдтэ ЧССР-тэ машина бүтээлгэ түргөөр хүгжэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: атомна электростанцида хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэ бэлдэгдэнэ.

ЧТК—АПН-эй фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

МАШИНА БҮТЭЭЛГЫН ХОЛЫН ХАРААТА ТҮСЭБҮҮД

СОФИ. Болгариин машина бүтээдэг үйлэдбэриин продукциинь хэмжээн hүүлэй хорёод жэлэй туршада 28 дахин шахуу ехэ болоо. Урдань гээгдэнги байhан энэ аграрна орон дотор машина, судна бүтээдэг, электротехническэ промышленность хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Эдэ бүхы hалбаринууд арадай засагай жэлнүүдтэ тогтоогдон байгуулагдаа. Машина бүтээлгэ илангаяа түргэнөөр хүгжэжэ, бүтээhэн продукцинь 80 орондо эльгээгдэнэ.

Машина болон агрегадуудые тус тустань бүтээдэг байhан аад, мүнөө орон дотороо холбомол бүлэг түхеэрэлгэнүүдые, автоматизациин ба технологическа лининүүдэй хэрэгсэлнүүдые, металл зүhэдэг программна хүтэлбэритэй станогуудые бүтээдэг боложо байнхай. Энэ табан жэлэй дүүрэтэр иимэ продукциин хубинь бүтээгдэдэг бүхы машинануудай 42 процент болохо гэжэ арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбөөр хараалагдана.

БРНОДО ЕХЭ БАРИЛГА ХЭГДЭНЭ

ПРАГА. Чехословак-совет хани барисаанай нэрээр нэрлэгдэhэн шэнэ район Брнодо бии болоод, эндэхи түрүүшын байранууд толлогдожо эхилээ.

50 мянган хүнэй ажаhуухаар хараалагдаhан шэнэ районой барилга түргэн аргаар бүтээгдэнэ. Суута совет барилгашан Н. Злобиной онол арга эндэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

ФАБРИКЫН ОЙ

БУДАПЕШТ. Гадар хубсаhа оёдог Венгридэхи тон томо фабрикын Шепрондо тогтоогдоhоор 25 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ фабрикын мастернуудай оёhон эрэшүүлэй ба эхэнэрнүүдэй үмдэхэ мүнөө сагай гоё хубсаhан гансал Венгридэ бэшэ, мүн хилын саана олоор хэрэглэгдэнэ. Оёжо гаргадаг хубсаhануудайнь 60 процент гадаадын оронуудта худалдагдадаг юм. Тус фабрикын оёhон хубсаhануудые Советскэ Союз саг үргэлжэ олоор худалдан абадаг байна. Эндэ оёгдоhон хубсаhануудые СССР-тэ худалдалгын хэмжээн энэ табан жэлэй туршада нэгэ хахад дахин шахуу нэмээ.

ПАРТИИН СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ГАВАНА. Кубын Камагуэй провинциин хүдөө ажахын авиациин лётчигууд энэ жэлэйнгээ технико-экономическа түсэб дүүргээ. Тэдэнэр үнгэрөөшэ найма hара үлүүтэй соо цитрусовэ, тамхинай, кофиин, овоцой зуугаад мянган гектар плангаци элдүүрилhэн байна. Камагуэйн авиаторнууд ажалайнгаа амжалтануудые Кубын Компартиин болохоёо байгаа I съездэ зорюулна.

ТОБШОХОНООР...

ВАРШАВА. ПНР-тэ электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ мүнөөнэй табан жэлэй туршада 50 процентээр нэмэhэн, харин энэ жэлдэ 96 миллиард киловатт-час болоhон байна. Түсэбөөр хараалагдаhанай ёhоор 1980 он болотор республика дотор жэл бүри 140 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэхэ юм.

ПРАГА. Чехословак-совет хани барисаанай нэрэмжэтэ үйлэдбэриин 5.300 бригада ЧССР-эй предприятинууд, хамжаанууд болон гүрэнэй ажахынуудта ажаллана. Эдэ бригаданууд совет түрүү дүй дуршалэй пропагандистнууд байхаhаа гадна, мүн табан жэлэй даабаринуудые болзорhоо урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй үүсхэлшэд болоно.

ГАВАНА. Кубада мүнөө профсоюзай соёлой 40 түб хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Тиихэhээ гадна, эдэбхитэдэй эмхидхэhан гурба мянган оркестр, hайн дуратанай драмын ба дуунай 1.700 коллектив, уран зурагай 400 студи, тусхай мэргэжэлгүй хатаршадай 300 ансамбль профсоюзуудай хүтэлбэри доро хүдэлмэрилнэ.

БУХАРЕСТ. Румыниин дээдэ hургуулинууд hуралсалай шэнэ жэлэй урдахана 47 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай hуралсалай шэнэ байшангуудые абаба. Мүн 2,5 мянган студентнэрэй байха хамтын шэнэ байрануудые ашаглалгада оруулаа.

БУДАПЕШТ. Эрдэм бэлиг дэлгэрүүлдэг Венгриин бүлгэм лекци уншаха 400 бүлэгтэй болонхой. Гансахан энэ жэлдэ бүлгэмэй путёвконуудаар 100 мянган лекци уншагдажа, тэдэниие 4 миллион үлүүтэй зон шагнаhан байна.

ХАНОЙ. Вьетчи хотодохи химиин завод — Вьетнамай Демократическа Республикын промышленностиин эгээн томо предприятинуудай нэгэн юм. Республикын 60 фабрика, заводуудта химическэ материалнуудые эльгээдэг.

Энэнь саг үргэлжэ хүгжэжэ, ехэ боложо байдаг. Инсектицидүүдые үйлэдбэрилхэ шэнэ цех эндэ hаяхан ашаглалгада оруулагдаа. Хуушан цехүүд доторхи түхеэрэлгэ hэльбэгдэн шэнэлэгдэжэ, электролизой, хлор, щелочь, кислота бэлдэхэ гол хүдэлмэриин онол аргануд бүри оншотой мэргэн болгогдоно.

(ТАСС).

Уласхоорондын ШЭНЖЭЛЭЛ

ООН-ой ШУХАЛА ҮҮРГЭ

Сентябриин 16-да ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX, ойн баяраі сесси Нью-Йоркдо нээгдэбэ. Гушан жэлэй турша соо хүдэлхэ зуураа, энэ организаци ёһотойл бүхэдэлхэйн удха шэнжэтэй болоо юм: тэрэнэй гэшүүдэй тоо 50 байһанаа 141 болоо. Уласхоорондын хэрэгүүдтэ тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ дээшэлээ, дэлхэйн политикада үзүүлдэг нүлөөниинь ехэ болоо. Иимэ байдалай уг шалтаганиинь юуб гэхэдэ, уласхоорондын оршондохи хүсэнүүдэй тэнсүүриин эб найрамдалай, социализмын аша туһада хубилһан ушар, социалис хани нэгэдэлэй оронуудай бэелүүлдэг эб найрамдалда дуратай политикын улам ургажа байгаа нэрэ хүндэ мүн болоно. Энэ политикыень хүгжэжэ байгаа залуу гүрэнүүд, мүн ушар байдалые ухаансар ёһоор бодомжолдог баруун оронуудтахи бүлэгүүд улам ехээр дэмжэдэг болоно байна.

Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сесси хадаа аргагүй таатай зохид оршон байдалда хүдэлмэрөө эхилбэ. Шахардуу шанга байдалые һуларуулха талаар ехэ юумэ найдуулжа, шэнэ шата нээһэн Европодохи аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөн мэнэ һая амжалтатайгаар дүүрээ бшуу. Зүблөөнэй дүнгүүд, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй харилсаха тушаа тэрээн дээрэ олдоһон дүй дүршэл гансашье Европодо шухала удха шанартай бэшэ. Тэрэ хадаа ООН-дошье аргагүй аша туһатай байжа болохо юм. Теэдшье энэ организаци бүхы газар дэлхэй дээрэ имагтал бата бэхи эб найрамдал болон аюулгүй байдал батадхан бэхижүүлхэ зорилготойгоор байгуулагдаа һэм шуу.

Энэ зорилго эсэстээ хүрэтэрөө үшөө шиидхэгдээгүй гэжэ хэндэшье нюуса бэшэ. Тон аюултай, аргагүй үнэтэй сэнтэй буу зэбсэг, тэрэ тоодо ракетно-ядерна буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад бүтээлгые болюулха ябадал мүнөө дээрээ туйлагдаагүй байһаар. Энэ талаар зарим тэды амжалтануудай, нэн түрүүн совет-американ мэдээжэ хэлсээнүүдэй ашаар амжалтануудай туйлагдаашье һаань, буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгэ зогсоогдоодүй.

КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан Эб найрамдалай программые бодотоор бэелүүлхэ зуураа, Советскэ правительство шэнэ шухала үүсхэл гаргаһан байна. Ядерна дайнай аюул усадхаха, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые хизаарлаха хэрэгтэ энэ үүсхэлынь зорюулагданхай. «Ядерна буу зэбсэгэй туршалгые хүсэдөөр, бүгэдэ ниитээрээ хорихо тушаа договор баталха тухай» гэһэн асуудал мүнөөнэй сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ СССР оруулһан байха юм.

Энэ дурадхал сессиин гол анхаралда байха гэжэ совет дурадхалые тайлбарилха зуураа Франциин «Юманите» газетэ тоолоно. Италиин «Коррьере делла сера» гэжэ буржуазна газетын һанамжын ёһоор энэ дурадхал Генеральна Ассамблей дээрэ үргэнөөр дэмжэгдэхэ байна. Гэбэшье энэ дурадхалда Пекин эсэргүүсэхэ байха гэжэ энэ газетэ тухайламжална.

Үнэхөөрөөшье маоистнууд баруун оронуудай эгээл хархис ба милитарис хүсэнүүдтэй хушуугаа ниилүүлжэ, ООН-до Советскэ Союзай гаргаһан али бүхы үүсхэлнүүдтэ мүнөө хүрэтэр эсэргүүсэдэг байгаа. Советскэ Союзай гаргаһан үүсхэлнүүд хадаа буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха хэрэгтэ шэглүүлэгдэһэн юм. Тодорхойлон хэлэхэдэ, маоистнууд буу зэбсэг хурааха тушаа бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай Советскэ Союзай оруулһан дурадхалда эсэргүүсээ һэн.

Гэхэтэй хамта бүхэдэлхэйн организациин мүнөөнэй сесси хадаа бүхы арадуудта хабаатай амин шухала асуудалнуудые шиидхэхэ, эб найрамдалда аюултай түгшүүрилтэ байдалай гуламтануудые усадхаха. нэн түрүүн Дунда Зүүн зүгтэхи аюулые усадхаха хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулха, Чилиин хүн зоной эрхэ хазагайруулгада, мүн Урда Африкын расистнуудай гэмтэ ябадалда эсэргүүсэн тэмсэхэ байха гэжэ дэлхэйн олониитэ хүлеэнэ.

ИНДИИН ЭРИД ШАНГА ХЭМЖЭЭ АБАҺАНАЙ АМЖАЛТА

«Онсо байдал юрын лэ байдал болошоо гэжэ хэдышье үйдхартай гашуудалтайшье һаань, би мэдэрхэ ёһотой байнаб. Тэрэниие арад зоной дэмжэдэг һаань, намдал адлирхуу зарим хүнүүдэй арсахаданьшье ушар хэрэг ондоо болохоёо болёо». Ингэжэ Индиин правительствада ороогүй нүлөө ехэтэй нэгэ ажал ябуулагша «Нью-Йорк таймс» газетын корреспондентдэ үгэһэн интервью соогоо үгэ алдаа һэн. Энэ мэдэрэлгэ угаа зүйтэй байна. Яахадаа зүйтэйб гэхэдэ, онсо байдал соносхоходоо, Индира Гандиин правительствын урдаа табиһан тэдэ шухала зорилгонуудые Индиин улад зоной улам саашадаа ойлгодог боложо байһаарнь зүйтэй юм. Энэ үшөө юугээрээ зүйтэйб гэхэдэ, тус орон демократигүй болобо, тиигээд олониитын зүгһөө ямаршье дэмжэлгэгүй тоталитарна засаг түрэдэ доройтон орожо байна гэжэ Индидэшье, мүн хилын саанашье хархис этэгээдүүдэй тараадаг баталамжые буруу һүргөө бшуу.

Энэ мэдэрэлгэ хадаа онсо байдал тогтооһоной һүүлээр оройдоол гурба һара үнгэрөөд байхада хэгдээ һэн. Иимэ хэмжээ абалгын шухала болоод байһые үндэһэлэн баримталхадаа, премьер-министр ингэжэ онсолон тэмдэглэһэн юм гэжэ һануулая. Индиин демократическа туйлалтануудта хүргэгдэдэг аюул саашадаа бүри тэсэхын аргагүй болоо. Үнэхөөрөөшье, бэеэ даанхай байдалтай болоод 28 жэлэй турша соо ороной туйлаһан бүхы юумэндэ эгээл бодото аюулай тохёолдоһон тухай тэдэ июниин үдэрнүүдтэ хэлсэгдэдэг байгаа. Онсо байдалай соносхогдоһоной һүүлээр түрүүшын хэдэн часай турша соо правительствада ороогүй эгээл хархис ажал ябуулагшад, И. Гандиин правительствые хүсөөр унагааха тухай нюуса далдагүйгөөр сэхэ хэлэһэн хүнүүд арестовалагдаһан юм. Харин нэгэ хэды хоноод байхада указ тунхаглагдаа бэлэй. Тэрэ указаар баруунай үзэлтэй хэрэгэы галзуушуудай ба зүүнэй үзэлтэй авантюрист 26 партинууд болон организацинуудай ажал ябуулга хоригдоо һэн. Эдэ хэмжээнүүдэй һүүлээр дотоодын политическэ аюулгүй байдалай бэхижэхэдэ, правительство шэнэ экономическа программа табиһан юм. Энэ программань городтохи, мүн хүдөө нютагуудтахи эгээл үгытэй улад зоной аша туһые хамгаалха хэрэгтэ зорюулагдаһан байна.

Ниигээд лэ мүнөө Инди түрүүшын дүнгүүдые гаргаба. Энэ богонихон үе соо ороной элдэб штадуудта газар эдлэдэг томо баяшуулай хэдэн зуугаад мянган гектар газар буляан абтажа, эгээл үгытэй таряашадай болон хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй дунда хубаагдаба. Үдэр бүриин хэрэглэмжын эд бараанай үнэ сэн тогтууритай болоо, хүдөөгэй үгытэйшүүлэй үри шэрые усадхаха тухай хуули абтаа. Эдэ хүдөөгэй үгытэйшүүл урдань хэдэн олон жэлдэ үри шэрынгээ түлөө баяшуулда, помещигүүдтэ хүдэлдэг байгаа. Индиин экономистнуудай мэдэрһэнэй ёһоор, энээнһээ урагша Индидэ абтаһан үшөө нэгэшье экономическа программа иимэ хурдан түргэнөөр бэелүүлэгдээгүй юм.

Энэ талаар хилын саанахи ажаглагшадай хэһэн тобшололнуудшье һонирхолтой байна. «Городууд ба хүдөө нютагуудта амгалан байдал тогтонхой. Харин орон доторнь эсэргүүсэлтын подпольно хүдэлөөн бии болохо байха гэжэ урдань хада олохон хүнүүд уридшалан хэлэхэ байгаа, — гээд, жэшээнь, американ журналист У. Бордерс бэшэнэ. — Оройдоол гурба һарын урда тээ тархяа эрьемэ түргөөр эдеэ хоолой үнэ сэнгэй дээшэлжэ байһанаа мүнөө тогтууритай болоходонь, тэрэшэлэн эдеэ хоолой зарим зүйлэй үнэ сэнгэй эли бодо хямдараад байхадань, үгытэйшүүл урма баяртай байна».

Правительствын үшөө нэгэ шухала хэмжээ ябуулгада ажаглагшад анхаралаа хандуулна. Энэ хэмжээ ябуулгань арад ниитые ёһотойл бодотоор нэгэдүүлхэ, нютаг нютагай элдэб шэглэлые болон зарим бүлэгүүдэй хара амяа хараһан хобдог шунахай эрмэлзэлые дабан гараха хэрэгтэ зорюулагданхай. Эдэ хадаа ороной дэбжэлтэдэ һаад тойбо ушаруулдаг һэн. «Энээнһээ зарим нэгэн партинуудай демократи бэшэ, харин бүхы ороной демократи имагтал шүүбэритээ, — гээд энээнтэй дашарамдуулан Делиин «Пэтриот» газетэ бэшээ һэн. — Энэ демократи улам бэхижээ, хатуужаа, тэрэ хадаа, эсэсэй эсэстэ, экономическа фронт дээрэхи, хүн социальна ажабайдалдахи эрид ехэ дабшалтын, мүнөө бүхы арадай хабаадажа байгаа дабшалтын бата бэхи үндэһэ һуури дээрэ гаража байна».

В. СЕРОВ,
А. ШАЛЬНЕВ.
(ТАСС).

СПОРТ

ДАХИНАА ШАЛГАРБА

МИНСК. Дүрэ буляалдалгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ СССР-эй суглуулагдамал команда эрхим байжа, юһэдэхиеэ командаараа түрүүлбэ. Мүрысөөндэ хорин гурбан ороной 146 спортсмен хабаадалсаһан байгаа.

Алтан медальнуудта шэгнүүрэйнгээ талаар Хасан Исаев (Болгари), Юдзи Такедэ, Масаб Араи (Япон), Зэвэгийн Ойдов (Монгол), Павел Пинигин, Руслан Ашуралиев (СССР), Адольф Зегер (ФРГ), Леван Теднашвили (СССР), Хорлогийн Баянмунх (Монгол), Сослан Андиев (СССР) гэгшэд хүртэһэн байна.

Совет ороной нүгөөдэ бүхэшүүл Анатолий Харитонюк (48 кг), Тельман Пашаев (52 кг), Владимир Юмин (57 кг) гэгшэд мүнгэн, Владимир Гулюткин (100 кг) бронзо медальда хүртэхэ золтой байба.

Дүрэ буляалдалгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн 1977 ондо Швейцариин Лозанна хотодо, классическа барилдаагаар Швециин Гетеборгдо, самбо барилдаагаар Мадрид хотодо үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба.

ТҮРҮҮШЫН ЧЕМПИОН

Самбо барилдаагаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө Минск хотодо эхилһэн үдэрэй нааданай дүн гаргахада, дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ Монголой Арадай Республикын 28 наһатай Мунх Пунцаг (52 килограмм), Львов хотын багша 29 наһатай Михаил Юнак (62 кг) гэгшэд хүртөө гэжэ тодоруулагдаба. Совет ороной самбист Польшын Владислав Стецик гэгшые оройдо хоноо 16 секунда соо диилэжэ шадаа.

Пунцаг дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэдөө, үнгэрэгшэ жэлэй дэлхэйн чемпион, Тбилисиин түлөөлэгшэ Иосиф Магалашвили гэгшые шүүжэрхёо ха юм. Тиин Магалашвили мүнгэн медальда хүртэһэн байна.

Удэшын мүрысөөндэ хабаадалсаһан Ташкентын түлөөлэгшэ Сайфутдин Ходиев (48 килограмм) Болгариһаа ерэһэн Георгий Стойчевтой барилдахадаа, тэрэнээ 39 секундын туршада шүүжэ гараһан байгаа.

90 килограммай шэгнүүртэн соохоо Англиин спортсмен Морис Аллен эрхимлээ.

ТҮРҮҮШЫН АЛТАН МЕДАЛЬ

Штанга үргэлгөөр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө боложо байгаа нааданда ГДР-эй дундууршаг шэгнүүртэй Питер Венцель гэгшэ дүн хамта 335 килограмм штанга үргэжэ, дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэ урда жэлнүүдтэ дэлхэйн, Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ түрүүшын һууринуудта гарадаг байһан. Харин мүнөө түрүүшын алтан медаль командадаа асарба ха юм.

Манай командын түлөөлэгшэ Львовой Пётр Король сентябриин 18-най үдэр хоёр удаа илалта туйлаба. Тэрэ хүнгэн шэгнүүртэнэй дундаһаа хоёр жэлэй туршада эрхим штангист гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тиигэжэ СССР-эй суглуулагдамал командада түрүүшын алтан медаль асарба. Король дүн хамта 312,5 килограммай штанга үргэжэ, дэлхэйн рекорд тогтообо.

ФУТБОЛОЙ ҺОНИН

△ ЕРЕВАН. Европын оронуудай кубогта хүртэхын түлөө эхилһэн түрүүшын нааданда «Арарадай» футболистнууд Кипрэй «Анортосис» командые бэлэхэнээр шүүбэ. Командын гол добтологшодой нэгэн Маркаров аяар табан бүмбэгэ сохижо оруулһан байха юм.

Нүгөөдэ — Киевэй «Динамо» команда мүн лэ энэ кубогта хүртэхын түлөө Афина хотодо үнгэргэгдэһэн түрүүшынгээ нааданда «Олимпиакос» (Пирей) командатай 2:2 тоотойгоор тэнсэбэ. «Динамо» командын капитан Колотов хоёр бүмбэгэ сохижо оруулһан байна.

△ ОДЕССЭ. УЕФА-гай кубогта хүртэхын түлөө «Черноморец» команда Италиин «Лацио» командатай наадахадаа, 1:0 тоотойгоор шүүбэ.

Москвагай «Спартак» командын футболистнууд Швециин «Аик» командатай мүн лэ энэ кубогта хүртэхын түлөө наадахадаа, 1:1 тоотойгоор тэнсээ.

△ ХОККЕЙ. Москвагай ЦСКА, «Спартак» командануудай хоккеистнууд ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө хоорондоо наадаһан байгаа. Абаһаар ороной чемпионууд 3:0 тоотойгоор шүүжэ ябаһан. Харин «Спартагай» хоккеистнүүд шадамар бэрхээр наадажа, уулзалгаяа 4:4 тоотой болгожо, тэнсэһэн байна.

(ТАСС).

хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

НЬЮ-ЙОРК

Вьетнам арадай хуулита эрхэнүүдые дэмжэнэ

ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сесси Вьетнамай хоёр гүрэниие — Вьетнамай Демократическа Республика ба Урда Вьетнамай Республикые ООН-до абаха гэжэ тон олонхиин дуугаар һанамжалба. Генеральна Ассамблей эдэниие Нацинуудай эмхидэ абаха тухай ДРВ-гэй ба РЮВ-эй мэдүүлгые энэ дары, дахинаа бүтэмжэтэйгөөр хаража үзэхэ гүйлтатайгаар ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ хандаа.

Тус асуудалаар ООН-ой гэшүүн 60 гаран ороной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай, дурадхаһан шиидхэбэри 123 ороной түлөөлэгшэдэй дуугаар баталан абтаа. Энэ дурадхалые нэгэшье хүн буруушаагаагүй. Юһэн орон, тэрэ тоодо США ба Израиль, дуугаа үгэлгын үедэ һаналаа бариба.

ЛОНДОН. *Чилиин засагые хуули бусаар эзэмдэһэн фашис хунтын муу муухай аашануудые буруушааһан хүдэлөөн бүхы дэлхэй дээрэ дэлгэрнэ. Луис Корваланиие, хуули бусаар түрмэдэ хаагдаһан бусад хүнүүдые сүлөөлхэ тухай эриэтэ табиһан жагсаалнууд хаа хаанагүй болоно.*

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жагсаалда хабаадагшад Чилиин посольствын газаа суглараад байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИИН ШЭНЭ ПРАВИТЕЛЬСТВО

ТАСС

Премьер-министр адмирал Пиньейру ди Азиведу түрүүтэй Португалиин зургаадахи саг зуурын правительство эндэ эмхидхэгдэн байгуулагдаа. Энээндэ Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй түлөөлэгшэд, дүрбэн социалист, нэгэ коммунист, арадай-демократическэ партиин хоёр гэшүүн, тэрэшэлэн партийна бэшэ ажал ябуулагшад — экономикын, хуули ёһоной ба бусад асуудалнуудаар мэргэжэлтэд оробо. Гурбан гол партиин — Коммунис, социалис ба арадай-демократическа партинуудай гэшүүд партинуудайнгаа хүтэлбэриин зүбшөөлтэйгөөр, «партиһаа гадуур, өөһэдынгөө зүгһөө» правительствада ороо.

Шэнэ правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министрээр майор Мелу Антуниш (ДВС), юстициин министрээр — Пиньеру Фаринья (дулдыдадаггүй), финансын — Салгаду Зенья (социалист), ниитын хэрэглэмжэ хангаха ба оршон тойронхи байгаали сахин хамгаалха — Вейга ди Оливейра (коммунист), ажалай — капитан Томаш Роза (ДВС), социальна гэдхэлтын — Са Боржес (НДП) гэгшэд томилогдобо.

Президент Кошта Гомеш шэнэ правительствын гэшүүдһээ [illegible] тангариг абалгын ёһо [illegible] дээрэ үгэ хэлэхэдээ, [illegible] тусхайлан тэмдэглэбэ: шэнэ правительство эмхидхэхэ байгуулагдажа, «Португалиин революциин дахи түбэй үенүүдэй нэгэн дүүрээ». Урда тээхи табадахи саг зуурын правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй гаргаһан шэн габьяата оролдолгые, тэдэнэй эрэлхэг зориг, дайшалхы эрмэлзэлые, революцида үнэн байһыень президент онсолон тэмдэглэбэ.

Португалиин революциин амжаһан туйлалтануудые бэхижүүлхэ, экономикын ба финансын асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ гээшэ мүнөө үеын гол шухала зорилгонууд болоно гэбэ. Социалис ёһоной Португалиие тогтоон байгуулхын тула шэнэ правительствын гэшүүд оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха ёһотой. Шэнэ Португалиие эмхидхэн байгуулха удаан замдаа арад зон оролдосотойгоор ажаллаха, бодото байдалые хараада абажа, бүхы хэрэгтээ бүтэмжэтэйгөөр хандаха зэргэтэй. Социализм гээшэ ажал болоно. Социализм байгуулгын замаар ороноо хүгжөөхын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргаял, — гэжэ президент тусхайлан тэмдэглээ.

Премьер-министр Пиньейру ди Азиведу үгэ хэлэхэдээ, революциин хэрэгтэ аюул тохёолдуулха, Португалиин арад түмэнэй революционно туйлалтануудые таһалдуулхын тула орон доторхи социально-политическэ шахардуу байдалые һамбаашалха гээд контрреволюциин хүсэнүүд һэдэнэ гэжэ тэмдэглэбэ.

Ороной урдахи зорилгонуудые: ниитын гурим сахиха, засагай нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй журам ба эмхидэл хангаха, экономическа байдал һайжаруулха, гадаадынгаа харилсаае саашадань хүгжөөхэ, колонинуудые болюулжа түгэсхэхэ зорилгонуудые шиидхэхэ шухала болоод байна.

Пиньейру ди Азиведу социалис бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл, ДВС-эй эмхидэл, зэбсэгтэ хүсэнүүдтэхи журам бэхижүүлхые уряалаад. Португалиин революциин амжалта туйлаха гү, али дарагдахань энээнһээ дулдыдаха байна гэжэ тусхайлан тэмдэглээ.

Шэнэ правительство орон доторхи гурбан гол политическэ партиин юрэнхы политическэ программын туһаламжаар мүнөөнэй политическэ, экономическа ба социальна зүришэлдөөн хёмороонһоо гараха арга олохо зорилго табина. Мүнөөнэй правительство коалиционно бэшэ байна, ябуулга хэхын тула зүбшэлэн абаһан программа үргэдхэхэ, бодото дээрэнь бэелүүлхэ үедэ нэгэдэл хангаха кабинет болоно гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

ЛИССАБОН

ПКП-гэй ЦК-гай ПОЛИТКОМИССИИН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Мүнөөнэй оршон байдалда ямаршье правительствын политикань революционно хүдэлөөнэй аша туһада, социализм байгуулха шэглэлтэйгээр хүгжэжэ байгаа демократическа шэнэ Португалиие тогтоолгын аша туһада харюусахаар байгаа һаа амжалта туйлажа шадаха, — гэжэ Португалиин Коммунис партиин ЦК-гай Политкомиссиин эндэ тунхаглаһан мэдүүлгэ доторнь хэлэгдэнэ. Орон доторхи мүнөө үеын сэрэгэй- политическэ оршон байдалда иимэ правительство гү, али хархис хүсэнүүдэй правительствын эмхидхэн байгуулагдажа болохо байһые хараадаа абажа, шэнэ правительство эмхидхэхэ гэһэн премьер-министр Пиньейру ди Азиведугэй оролдолго хүсэлэлгые ПКП дэмжээ. Хэрбээ хархис хүсэнүүдэй правительство байгуулагдабал, хархис этэгээдүүдэй добтолгодо гү, али контрреволюционно урбалта хэхэ ябадалда таарамжатай оршон байдал бии болохо байгаа, — гэжэ Политкомиссиин мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Мүнөөнэй оршон байдалда коалиционно правительство байгуулга шадагдахагүй байһые мэдэрэн, шэнэ правительствада ПКП-е хуулита ёһоор түлөөлэнгүй, министрнүүд, гүрэнэй секретарьнууд боложо хабаадахыень өөрынгөө зарим гэшүүдтэ Компарти зүбшөөгөө.

Гэхэ зуура Министрнүүдэй Соведэй гү, али ямаршье министерствын, тэрэниие хэнэй хүтэлбэрилһэнһөө дулдыдангүй, баталан бэелүүлхэ таарамжатай бүхы хэмжээнүүдые Коммунис парти һайшаана гэжэ тэрэ мэдүүлгэ дотор онсо хэлэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Хархис этэгээдүүдэй хорото ябуулга

ТАСС

США-гай һургуулинуудтахи һуралсалда зүһэ шарай баримталан газаашалалгые буруушаадаг мэдээжэ тэмсэлшэ, хамтын һуралсал бэелүүлхэ олон проектын автор, Огайон штадай университедэй профессор Чарльз Глэтт сентябриин 19-нэй үдэр Дейтон хотодо (Огайо штат) алуулба.

Профессор Глэтт нютагай муниципалитедэй дэргэдэхи хотын гэгээрэлэй таһагта хотын үхибүүдэй һургуулида сугтаа һурадаг болохо һанамжа дурадхалнуудай проект зохёожо байха үедөө алуулаа. Тон хархис этэгээд «сагаан шарайтанай тусагаар байлгые» үмөөрдэг Брэдли Лонг гэгшэ Ч. Глэттын кабинедтэ гэнтэ ороод, профессорэй нюрга руу дүрбэ дахин буудаһан байна. Лонгые барижа тушаахадань, «негрнүүдтэй үхибүүдэйнгээ хамта һурахые яашье зүбшөөхэгүйб» гэжэ мэдүүлээ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлото», «Спортлото-2-ой» сентябриин 17-до Москвада үнгэргэгдэһэн 35-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: нэгэ хүн зургаан номер таажа, 5.000 түхэриг абаха болобо. Табан номер таагшад — 495 түхэриг (364 карточка), дүрбэн номер таагшад — 21 түхэриг (12.849 карточка), гурбан номер таагшад 3 түхэриг (159.147 карточка) абаха.

«Спортлото-2»: хэншье зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 3.710 түхэриг (32 карточка), дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 71 түхэриг (2.126 карточка), гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха (40.232 карточка).

Энэ тиражай шүүбэриие сентябриин 28-һаа октябриин 28 болотор түлэхэ юм.

(ТАСС.).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.55 — Дамжуулгын программа. 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Бидэнэр байгаалитай танилсанабди». 10.35 — «Горький — хүдэлмэришэн ангиин дуушан». (3-дахи дамжуулга). 11.35 — «Спортын һонин» (үнгэтэ). 12.20 — «Үбгэжөөл ба нуур» — баримтата фильм (үнгэтэ). 12.45 — «Танда, эдиршүүл!» 13.30 — Забһарлалга. 13.40 — «Хүхюун концерт» (үнгэтэ). 14.10 — «Баатаршалгын» полевой почто». 14.40 — «Экранда — кинокомеди». — «Үглөөдэр хүрөөрэйт». 16.15 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 17.00 — ЦТ-гэй ба ВР-эй симфоническа оркестрэй концерт. 17.45 — Спортын һонин (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.30 — Забһарлалга.

«Орбита». 19.40 — «Баатаршалгын» полевой почто». 20.10 — «Экранда — кинокомеди». «Үглөөдэр хүрөөрэйт». 21.45 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». Владимирска областиин ажалшад мүрысэнэ. КПСС-эй Владимирска обкомой нэгэдэхи секретарь М. А. Пономарев дамжуулгада хабаадалсаха. 22.30 — ЦТ-гэй ба ВР-эй симфоническа оркестрэй концерт. 23.15 — 1. Спортын һонин. 2. Хүндэ атлетикээр мүрысөөн (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — «Шатарай һургуули».

Улаан-Үдэ. 19.30 — Уран зохёолой дамжуулга. «Ажабайдалай гол үндэһэн». 20.10 — Телевизионно һонин.

УНШАГТЫ[...] һонирхохо[...] байхат

НЕЙТРОННО ОДОН Х[...] ХҮНДЭБ?

Тон бишыхан нейт[...] одон хэр хүндэ байдаг [...] гэжэ мэдэхын тула Ке[...] жэдэхи (США) Массачу[...] технологическа институ[...] нэгэ тиимэ одо шэгнэжэ [...] бди гэжэ мэдээсэбэ.

Аэронавтикын ба замб[...] най дайда шэнжэлхэ [...] нальна управлениин хэмэ[...] хэрэглэжэ, «Парус [...] гэдэг нейтроной [...] хан мүшэхэниие шэ[...] үзөө. «Парус-Х-1» [...] али «Крошка» гэжэ [...] оройдоол 16 километр [...] тэй (диаметрынь) нейт[...] одон наранһаа эгээл [...] абахадаа, 1,7 дахин хүндэ[...] ха гэжэ элирүүлэгдээ [...] Замбуулин шэнжэлхэ [...] гай түбһөө доктор Джей[...] Макклинток мэдээсэнэ. [...] ронно одохоной хэды ехэ[...] дэ байһаниие ойлгохын [...] нэгэ иимэ жэшээ дурдаха[...] рэгтэй. Горохой юрын [...] орооһоной шэнээн нейт[...] одохон нэгэ миллиард [...] шэгнүүртэй байха болоно [...] д-р. Дж. Макклинток хэл[...]

БАБУИНУУДАЙ ДОБТОЛГО

Танзани ороной Микум[...] жэ сэсэрлигэй нэгэ ба[...] гостиницада бабуинууд [...] томо һармагшад гэнтэ, ол[...] добтолон ороо.

Тэндэ байрладаг хүн[...] заповедник харахаяа эх[...] сидэ гарамсаарнь, зоиодо[...] даг гэрэй хажуудахи та[...] дээрэ 50 шахуу һармагша[...] болобо. Энэ үедэ гостини[...] хүдэлмэрилэгшэд дүтын [...] догто байдаг дэлгүүр ош[...] байгаа. Һүрэг бабуинууд [...] шаа дээгүүр түргэнөөр һү[...] ороод, захиралтаар добто[...] дол, хоёр бүлэг боложо та[...] һан бэеэрээ, нэгэ бүлэгынь [...] тиницын харуулшанай б[...] хан будкые хүрсэлээдхибэ. [...] үедэ нүгөө бүлэг һармагша[...] эдеэ шанадаг, продукт [...] галдаг холодильнигтай [...] руунь шуумайбад. Хэдэн [...] болоод, харуулшанай оог[...] гай табижа, полицинх[...] дуудажа асархадань, б[...] нууд тэрьелжэ арилшаһан [...] ба. Тэдэ һармагшад 80 [...] хэ хилээмэ, 20 килограмм [...] тоогүй ехэ үрэ жэмэс, [...] абаад ябашоо.

Бабуин һармагшад зэ[...] амитад сооһоо хоорондоо [...] эмхитэй, гурим журамтай [...] тад юм гэжэ үнинэй суут[...]

ЮРЭ БУСЫН УРИЛДА[...]

Америкын Нью-Гэмп[...] штадта Вашингтоной ха[...] ташалангаар автомашин[...] дай юрэ бусын урилдаан [...] гэргэдөө.

Гар дүйтэй, уран бэрх[...] нүүдэй өөһэдынь зохёожо [...] тээһэн машинанууд энэ [...] даанда хабаадаа. Тишхэдэ[...] дэ машинануудайнь д[...] тельнүүд гансал бензинһэ[...] шэ, ондоо ямаршье тэл[...] лэ хүдэлэгдэдэг байха ё[...] гэһэн гол эрилтэ таби[...] Урилдаанда диилэнхидэ [...] рын хүсөөр хүдэлэгдэдэ[...] тоортой машинанууд таби[...] һан байна. Мүн тэдэнэй [...] ууралаар хүдэлдэг двиг[...] тэй гурбан мөөртэй [...] цикл, газаар хүдэлдэг мо[...] той бишыхан автобусшье [...] гаа.

Энэ урилдаанай гол зо[...] юун байгааб гэхэдэ, хады[...] диригу харгыгаар хэн [...] хурданаар гүйлгэнэб гэжэ [...] рүүлхэ бэшэ, харин ехэ [...] бан, эгээл бага хүсэ, тү[...] гаргашалдаг мотоортой, [...] ябаһан, өөрсэ зохиходхо[...] струкцитай машинануд [...] һанда тоологдохо ёһотой [...] гаа.

Энэ юрэ бусын урилда[...] электромотортой мотоцик[...] ябаһан профессиональна [...] урилдаашан Майкл Ко[...] гэгшэ илажа гараа. Тус [...] сөөнэй һүлдэ тэмдэгтэнь [...] хэйн дүрэ зураатай байга[...]

ПРАВДА БУРЯТИ[...]

Нэгэдэхи хуудаһа[...] «Эхэ орондоо ороо һо [...] ехээр тушаая» — түрүү[...] шэг. Республикын таря[...] дээрэһээ абтаһан тобш[...] дээсэл. Искусственна [...] жүүлгэ — шухала кам[...] Аймагуудһаа мэдээсэнэ.

Хоёрдохи хуудаһа[...] В. Тюринагай «Ажалш[...] идейнэ талаһаань х[...] жүүлхэ» гэһэн ст[...] «КПСС-эй XXV съезд[...] туулан». П. Павлов — «[...] боломжоёо гүйсэд ашаг[...] ажалшадай дэбжэлтэдэ, [...] хэлдэ түшэглэхэ». Стат[...]

Гурбадахи хуудаһа[...] «Газаа далайн баялигу[...] яажа шадамараар аш[...] хэрэглэхэб?» А. Богда[...] статья. И. Калашни[...] «Шуһата зэбүүн саг» [...] романһаа хэһэг.

Дүрбэдэхи хуудаһа[...] Уласхоорондын шэнж[...] Нютаг нютагай һонин. [...] лын саанаһаа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефо[...]
г. Улан-Удэ, ул. Ле[...] 35, телефоны: приемная [...] 2-54-93, секретариат [...] 2-66-76, общественная пр[...] ная — 2-56-62.